

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslaste, izjave, reklame, prekladi petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 334.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le pošte in zaščitno frankovano.

Reklame se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V izdajstvu	
	v Ljubljani	po pošti	V izdajstvu
12 mesecev	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	60—	72—	108—
3	30—	36—	54—
1	10—	12—	18—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazilu.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Rojstni dan kralja Aleksandra.

16. decembra.

Jutri proslavi naš kralj svoj 34. rojstni dan. Najkrepkejša moška doba. Mlad, toda preizkušen vladar, ki je prestal mnogo gorja in preživel bridke ure. V begunstvu se je narodil, v težkih časih je prišel s svojim velikim očetom na domača tla, šel junaško v boj proti turškemu in pozneje proti nemškemu in madžarskemu dušmaninu. Njegov kelih trpljenja je bil do vrha poln ali zavest svetega boja za osvoboditev domovine in vstvaritev jugoslovenske bodočnosti ga je spremljala po bojnih poljanah, mu vlivala v srce poguma ob najkritičnejših trenutkih, v temnih dneh umika pred zbesnelim sovragom in v nepopisno kruti dobi tujeja divjanja po srbski zemlji pa ga je ta zavest bodrila in mu prlpovedovala o povratku, polnem sijaja in slave. Prišel je tak povratek, čestiti naš Osvoboditelj je šel utrujen k počitku, Osvoboditelj, nad katerim se bo blestelo na veke nedosežno delo za jugoslovensko vstajenje, in nastopil je vladarstvo Aleksander.

Nekaj svečanega, nekaj, kar stoji visoko nad vsakdanjostjo, je združeno z osebo našega vladarja. Kjerkoli se pojavi, vzbuja simpatije, pred plemenitim predstavnikom Jugoslavije beže v kraj tudi oni elementi, ki so napenjali svoje sile, da izpodkopljejo prva in rahla tla naših držav, katerih elementov pa je vedno manj in se polagoma izgublja.

Kralj Aleksander je ljudski mož, ki hoče svojemu ljudstvu dobro. Njegova volja se krije z ljudsko voljo, ali proti tej enotni volji nastopa le prečestokrat beografska vlada. Zmagala pa bo kraljeva in ljudska volja. Kakor se je naš kralj kot princ boril v jarkih proti sovražniku in se ni bal najljutejšega bojnega ognja, tako neustrašeno stoji sedaj v prvi vrsti v boju za konsolidacijo razmer v državi, za notranjo in zunanjo utrditev Jugoslavije, da bo naša domovina silna in impozantna, njeno prebivalstvo pa zadovoljno. Toplo srce bje kralju za ljudstvo. Baš te dni je pokazal to napram siromakom. In kako se je gorko zavezal za potrebo, da se oživotvori uradniški

in invalidski zakon! Kadar biva med nami v Sloveniji, proučava naš rod, katerega je posebno vzljubil, ponosen je na Slovence in dela za njihovo srečo.

Okoli svojega kralja se strnimo Jugoslovenci, on nam je zanesljiv vodnik v boju za zgraditev naše države, da bo velika, ponosna in srečna! Zivel naš kralj Aleksander!

JANUAR — REŠILNI MESEC?

16. decembra

Celo leto, od meseca do meseca, smo upali, da se reši reparacijsko vprašanje. Pa leta 1922. se ne spravi na čisto, marveč je odloženo na prihodnje leto 1923.

Ministrski predsedniki, ki so se sešli v Londonu, so hitro končali svoje delo in objavili komunikacije, ki pravi, da so natančno premetli položaj, na katerem se sedaj predstavljajo vprašanje reparacij, kakor tudi ono evropskih medzvezniških dolgov. Preiskali so tudi točno preliminarni načrt za ureditev reparacij, ki ga je predložil nemški kancler, in se je soglasno priznalo, da ta načrt ne podaja potrebne zadovoljitve. Ministrskim predsednikom radi »časa, ki so ga imeli na razpolago« ni bilo mogoče, da bi bili prišli do odločilnih sklepov o težkem problemu, ki zapleta to vprašanje, zato pa se je ob takih razmerah določilo, da bodo ministrski predsedniki nadaljevali svoje razgovore v Parizu dne 2. januarja 1923., tako da se bo moglo neposredno na to vršiti plenarno zborovanje pred 15. januarjem glede vseh vprašanj, ki so bila v razpravi v Londonu.

Dne 15. januarja 1923. ima Nemčija odšteti svoj odškodninski obrok, ali tega ne stori, ker baje ne more plačati. Francija vztraja napram Nemčiji na svojem stališču, da ako ne plača, se jej dovoli moralna, toda istočasno zasede Francija Ruhrsko ozemlje. Anglija hoče to preprečiti in Italija je tudi proti vsaki nadaljnji francoski zasedbi. Bonar Law je pripravil tla za reparacijski sporazum s Francozi, predlagajoč izpregled dolgov vsem zaveznikom in naplajajoč to zlasti napram Franciji. Neugoden potek londonske konference razburja angleške vodilne kroge, ki naidevajo krivdo radi neuspeha Poincaréja radi njegove intransigentnosti in Bonar Lawu radi njegove neodločnosti. Angleži pravijo,

da bi bil moral Bonar Law izjaviti čisto precizno: ako se naši pogoji ne sprejmejo, se dolгови ne bodo mogli črtati. Moj predlog za odpustitev dolgov velja samo za ta trenutek. Torej se treba odločiti, ali se nemudoma sprejme ali odkloni. Bonar Law pa je hotel menda pridobiti Francoze na svoj dobrohoten način, ki se mu pa ni obnesel. Poincaré je bil le še bolj trd in je svojo trdnost pokazal tudi Mussoliniju, ki je podal svojo posebno reparacijsko presodbo. Poincaré umevno, z italijanskim mnenjem ne soglaša, ker vsebuje samo 50 milijard odškodnine za Francijo. Poincaré pa je ob svojem nastopu dobil v zbornici mandat, da izposluje svoto, kakor jo zahteva francoski narod in ki se giblje okoli 130 milijard. Anglija govori samo še o 35 milijardah zlatih mark! Bonar Law je izvajal na konferenci, da ako se zavezniški združijo za določitev in ureditev nemškega dolga, potem Angliji ne bo težko, da sistemizira zavezniške dolge, pa tudi ako bi pri tem riskirala, da bi morala plačati Ameriki več nego dobi od zaveznikov in Nemčije. Bonar Law ima tozadevno proti sebi močno opozicijo v zbornici in tudi industrialci bi se mu uprli, ker iščejo v kreditih plodono kupčije. Bonar Law je mislil tudi na možnost, da bi Poincaré odstopil. Končno je računal z opozicijo in prenehal se ni hotel. Zato pa je predlagal odlogitev konference na dan 2. januarja 1923. Dotle ho dovoli časa za potrebne razgovore in sporazume. Mussolini se je protivil odlogitvi in je zahteval, da naj se vprašanje reši nemudoma. To se ni vpoštevalo in tako počakamo novega sestanka ministrskih predsednikov.

Nekateri mislijo, da pomeni neuspeh v Londonu skorajšnji konec antante in da se je bati katastrofalnih posledic, ako bi Francija res za-

sedla Ruhrsko ozemlje. Najbrže je to prevelika črnoglednost. Časa je dovolj, da pride do veljave zavezniške volje in da se uredijo nemški predlogi za stabilizacijo marke, za najetje notranjega in zunanjega posojila v kritje nemških obveznosti.

Francozi pač dobro poznajo Nemce, zato pa hočejo biti zavarovani povsem zanesljivo. Nameravana zasedba ni taka, kakor jo slikajo na Nemcem prijazni strani, marveč je sam Poincaré izjavil, da bi se francoska zasedba omejila na železniške postaje Essena in Bochuma, dočim bi se v vsej pokrajini organizirala civilna kontrola. Francija hoče zadostnega jamstva in želi doseči kolikor mogoče hitro, kar jej gre iz vojne, ne da bi pri tem hotela uničiti Nemčijo. Slabi pa se gotovo Nemčija z zavlačevanjem rešitve reparacijskega vprašanja. Ali kdo bo pri tem verjel, da so angleški državniki res tako spravljivi, miroljubni in pravični, kakor se glase njihove izjave ob raznih prilikah? Da bi ne bilo tu vmes nič angleške pohlepnosti po prevladi v Evropi in v ostalem svetu! Francozi poznajo Nemce pa tudi Angleže, zato pa se najbrže motijo oni, ki mislijo, da Francija po londonskem sestanku vrže Poincaréja. Morda se njegova »intransigentnost« še ojači! Da bi pa Anglija kar tako pustila Francijo v današnjih razmerah, ko je tudi ona prav dobro potrebuje, ni verjetno. Italija se tudi ne odkrne od zveze. Je že tako, da povojni čas drž te države skupaj in jih bo še držal. Težke vojne posledice jih vežejo drugo na drugo in ako bi se trenutno ločile, bi jih realno življenje zopet vrzlo skup. V slučaju francoske zasedbe Ruhrskega ozemlja bi gotovo ne prišlo do nikake odcepitve, francoska odločnost bi imponirala in nemška zvilačnost bi šla h kraju. Kdor ima Ruhrsko ozemlje v svojih rokah, ta vlada v Nemčiji. 80 % premoaga prihaja s tega ozemlja in 85 % sirovega železa. Zasedbe se Nemčija ne more ubraniti, zadel pa bi jo tako, da bi pač pričela gledati na to, da se je čim prej iznebi. Omejit bi se morala Nemčija in uvideti, da treba plačati. Potem na bi se njeno reparacijsko vprašanje kmalu spravilo na pravi tlr. »New York Tribune«

odobruje francosko stališče in izvaja, da je okupacija Ruhrskega ozemlja ključ vse situacije. Ako Francija dovoli komurkoli, da se vrže ta ključ proč v svrhu, da se osvobodi Nemčija, ne bo nobene nade več, da se Nemci prisilijo h plačilu. Ko so francoski zastopniki zapuščali London, so govorili novinarjem o možnosti sporazuma glede zasedbe, katere naj bi se udeležili tudi Angleži. Angleški ministrski svet pa se drži stališča, katero je zastopal Lloyd George in katero zastopa Bonar Law, da ostane Anglija dosledno proti vsaki obliki sankcij. Seveda bo Evropa rajše videla, da se dne 2. januarja prihodnjega leta dožene tak dogovor, da ne pride do zasedbe. Tozadevno pa treba hudega pritiska na Nemčijo in ne da mislijo v Londonu izključno le na Francijo, ki naj popusti na vseh koncih in krajih!

Ministrskemu zborovanju o reparacijskem problemu 2. januarja bo sledilo za par dni drugo zborovanje, katerega se udeležijo: Jugoslavija, Češkoslovaška, Poljska, Rumunsko in Japonska. Ta konferenca bo pretresala skupno reparacijsko vprašanje in medzvezniške dolge ter tako lahko nadomesti nameravano bruseljsko konferenco. Ako se prva konferenca izjalovi, druge seveda ne bo. Nam je do tega, da bi uspeli obe in bi se Evropa vendar že enkrat napotila do obnove in normalnosti!

Glavni del evropskega upanja sega zopet po Ameriki in pričakuje njene pomoči. »Chicago Tribune« je povedala te dni, da se je kabinetni svet v Washingtonu pečal obširno z evropsko situacijo in da se ameriška vlada oprime novega nastopa nja napram Evropi, hoteč urediti svetovni položaj in pri tem upoštevajoč v prvi vrsti reparacije, ki so vitalne potrebe za ves svet. Ameriška izprememba se zrcali tudi že v Hardingovi poslanici, zasledujoč nov režim v mednarodnih odnosih.

Amerika je prišla, da je naredila konec vojni. Naj pride zopet, da naredi konec tudi sedanjemu neznanemu povojnemu stanju! Ako se v januarju 1923. ne izvojuje povoljna rešitev vseh perečih vprašanj, potem ntegne zgodovina zapisati, da je svetovno vojno pravzaprav dobila Nemčija...

M. Z.

Poglavje o „Idijotu“.

(Konec.)

Putjata je pa tudi kot režiser storil izredno mnogo, in ni ga igralca, iz katerega bi ne bil znal izvesti največ, kar je bilo mogoče. Duh ruske igralke umetnosti preveva predstavo. Glede dekoracije je ostal režiser pravilno le pri najpotrebnejšem označanju. Uporablja za gotove prizore celo le desno ali levo polovico odra, druga polovica ostaja zastrta.

Zvezo med prizori oskrbuje čitalac s kratkimi pripovedovanji najpotrebnejšega. Lipah čita lepo in plastično.

»Idijota« kneza Myškina igra Rogoz o prekrasno. Nekoliko bal sem se te zasedbe, ker ima Rogoz, ta visokondarjeni in izvrstni naš umetnik, majhno rast in v glasu včasih nosno resonanco, ki kaže bolj na polje intriganških figur. Pa je bil s svojimi iz čela počesanimi plavimi lasmi in krotkim pogledom svetlostinah očl tudi na vnanje tako resničen Myškin, da mi je čisto izginila slika, ki sem jo dotlej imel o Myškinu s Kristovim obličjem. V vsakem oziru je morda to najpopolnejša umetniška ustvaritev, kar nam jih je Rogoz do danes pokazal. Moč igre mu je ležala v ne-forsirani skromnosti.

Putjata igra čutnega posvetnjaka Rogožina, človeka brez višje narobrazbe, dobrega v globini, a z nagoni

pračloveka, polnega strasti in žeje po užitku. Ker se kljub svoji strastni ljubezni do Nastasije Filipovne ne more duševno dvigniti do nje in ga ona zančuje kakor psa, jo v obupu naposled zakolje.

Putjata je postavil na oder seveda zelo pristnega Rogožina, črnolasega, plantetih očl, brutalnega lica. In ga je v tem slogu tudi krasno igral. Škoda, da mu postane slovenščina, če je nekoliko nervozen, stisnjena in slikajoča, da se vokale težko izvzame. V nekaterih prizorih zopet pa govori čisto jasno. Ugotavljam, ne da bi očital; ker njegovo že izvršeno delo in njegova vnema za naš slovenski oder nas moreta navdajati le z občudovanjem in največje hvaležnostjo. Kdor pozna ves njegov trud in tudi neumorni trud za čim najpopolnejše obvladovanje slovenščine in njene vokalizacije, se ne bo izpodtikal nad težavami, katere se mu tu in tam včasih še nekoliko pojavijo. Putjata je v prvi vrsti komedijski; je pa dovelj velik umetnik, da nam je vstvaril tudi Rogožina v izklesani umetniški obliki.

Glavni ženski vlogi sta Nastasja Filipovna in Aglaja. Prva, v poldoraslih letih ostudno zapeljano in zlorabljano visoko izobraženo dekle, hetero s plemenitim srcem, je igrala kot gost Rusinja gospa Nablocka. Priljudi mi bo najbrže vsakdo, kdor jo je videl, da je ta umetnica čaka in največji sijaj tega večera.

Šele pred par meseci je prišla iz Rusije in mogoče o eksistenci Slovencev dotlej sploh ničesar vedela ni. Sedaj pa se je naučila svoje velike vloge v tako dobri slovenščini, da je to samoposebi pravi čudež. Ima seveda v izgovoru marsikaj širok ruski glas; toda prav nič to ne ovira cizelirane jasnosti njenega slovenskega govora, in sreča sem se z znanecem celo v mnenju, da je škoda, da nima naš jezik sploh takega nekoliko ruskega timbra, ker bi mnogo pridobila na milini in muzikalnosti. Seveda je Nablocka tudi velika umetnica vokalizacije in govora in ve, kako naj razdeli dihanje. Vrhutega ima krasen, poln glas, pravi dramski alt-glas.

In igrati zna! Komaj nastopi, začutimo, da imamo opraviti z izbornim glediško umetnico. Pri tem je njena moč zlasti temperament, ki je pristen in sato prepričevalen. Kadar poseže v igro, pridobi celotni prizor na plastiki in barvi, kakor bi pešalo solnce na livado.

In končno je lepa žena, kar je za glediško umetnico v vsakem slučaju ena glavnih krepostl. Če že omenim, da so njene okusne kretnje povzdigovala efektne in zelo elegantne toilette, je razumljivo, da je Nablocka uprav ona Nastasja Filipovna, katere lepota je že na fotografiji preumila kneza Myškina in ki razpalja Rogožinovo strastno ljubezen do brezumja. Srečno se pri tej umetnici spaja vse, kar je treba, da nam je Nastasja verjetna.

Drugo glavno žensko vlogo, Aglajo, je imela gospa Saričeva. Po dolgih mesecih smo priljubljeno umetnico mogli zopet pozdraviti na oderu. Ni to paradna vloga, kakor ona Nastasja, a zato morda težja, zlasti ko se Aglaja lovi med svojo neveljavo ljubeznijo in jezo zženiranostjo nad Myškinovo smešnostjo. Psihološko finoč to figure je Saričeva znala podati z ono naravno ljubkosto, v katero se odeva njen močni talent in s katero je od vsega početka zmagala na našem oderu. Lahko rečem, da sta si bili Nastasja in Aglaja enakovredni v svojih različni umetnosti. Kako mila je bila Aglaja v mičnem prizoru v parku, ko bi rada na vse načine, v kolikor ji dopušča sramljivost, izvabila iz Myškina, tega »neumnega Parsifala«, izjavo, da jo tudi on ljubi.

Izmed pomembnejših ženskih vlog bodi omenjena gospa Rogozova, ki je dobrodušno in nekoliko neumno generalno Japancino dobro predstavljala s jemično komičnostjo, in Gabrijelečičeva, ki je s svoje Varjo ustvarila anemičen tip resne in med vednimi demačimi skrbni dostojne vzgojene hčerke ravne in propadle ruske oficirske rodbine. Mislim, da ima režiser tukaj, kakor tudi pri vseh drugih malih in najmanjših vlogah mnogo zasluge za to, da niso izginile, nego se z zadostno umetniško višino spajale v celoto.

Dečka Koljo je dostojno igrala Gorjupeva. Za to mladinsko vlogo bi bilo treba posebnega daru, ker to ni nikak tucat - otrok, kakor piccolo v »Revizorju«.

Dame Juvanova, Rakarjeva, Mira Danilova in Zbožilova so imele za stvar potrebne, a zelo skromne vloge.

Med moškimi ima večjo vlogo še Železnik kot knjigovodja Ganja. Železnik je dobro igral; vendar se mi je zdel njegov tip — vloga je tudi težavna, ker ni čisto jasno, je-li ta Ganja pravzaprav vendar le kolikor toliko dober človek, dasi e sobi samem ni še na jasnem, ali pa je sploh elnik — od vseh najmanje izdelan. Motila me je morda samo vnanost, ki se mi je zdelo prenamodna. Tega Ganja sem imel pred očmi kot sicer mladega, a vendar že popolnega moža, morda s kratko, njegovano polno brado. Železnik pa je izgledal kakor fantek.

Posebnost je bil zabarabljeni Inteli-gent Ferdščenko, original, ki vprašuje, ali se sploh dá živeti pod imenom Ferdščenko in ki svari, naj se mu nikari ne posoja denarja. Za maska — ono veliko, eno majhno oko — in sploh vse je spominjalo na podobne izborne figure na ruskih odrh. To je gotovo Putjatava zasluga. A je tudi našel v Cesarju talentiranega igralca. S svojim zanesljivim instinktom je Putjata gotovo prav namenoma izbral si Cesarja za to vlogo.

P. V. B.)

Gerkev, države in škofje.

(Dopis iz Trsta.)

Tržaški Slovenci imamo poleg sručenih političnih bojov za uradni jezik in šole za seboj tudi boje s cerkvenimi predstavniki. Pod bivšo Avstrijo so nam ti boji vzeli mnogo moči. Proti nam je delala avstrijska birokracija in njej so verno stali ob strani rimski papeži. Bilo je pač vse preračunano na to, da se nas iztrebi kolikor mogoče hitro in temeljito.

Ali naš narod je bil živ. Dovolj je sicer udarce in celo rane, a jih je prebolel. Kakšni so n. pr. bili naši boji s škofom Naglom neprijetnega spomina! Nagla je dunajska vlada poslala med nas nalašč za to, da nas bo pomagal dušiti tam, kamor pod bivšo Avstrijo ni segla biračeva pest: v cerkvi. In Nagl se je izkazal, da je vreden zaupanja, ki mu je bilo poverjeno. Delal je zgaodokler je mogel. Naposled — no naposled pa je šel, čas ga je pomel in njegovo delo se ni obneslo. Ostal je le spomin na njim, nelep in neprijeten spomin nanj in na dunajske vladne kroge.

Po Naglovi smrti je bila tržaška škofija delj časa nezasedena. Potem so jo podelili Slovencu Karlinu. Za nas tržaške Slovence je bilo Karlinovo imenovanje nekako zadoščenje in v opravičilo. Dunajska vlada je indirektno priznala, da ni ravnala prav in se zato Karlinovemu imenovanju ni upirala. Za nas je s Karlinom nastala perijoda oddiha. Ni se nam več bilo bati, da imamo skritega potuhnjenegega sovražnika v škofijskem poslopju. Imeli smo nekako zagotovilo, da se če že ne nam v prihod, ne bo postopalo vsaj proti nam. Tako je tudi bilo.

Pa je prišla laška okupacija, premirna črta, Snežnik. Lahko so se jeli ozirati ne le po političnih administratorjih, marveč tudi po zastopnikih cerkvene oblasti. In so tam našli na važnem mestu škofa Karlina. Trebalo ga je seveda odsloviti, zakaj slovenski škof v laškem Trstu — to je bil greh, za katerega sam papež nima odveze.

Zgodilo se je: Slovenec Karlin je moral ostaviti Trst, na njegovo mesto je prišel Lah Bartolomassi. Toda i Bartolomassi je naposled postal krajevnim odrešencem premalo slavofo in italoofil. Zato je fašistovska vlada Bartolomassija premestila.

Zgodovina tržaških škofov je za Slovence v našem mestu malo srečna. Njih delo je bilo — izvzemši Karlina — bolj politično nego cerkveno in versko. Toda sadov ni obrodilo nobenih, izvzemši enega: odpujlo tržaške Slovence papeštvu in vsem, ki so stali v njegovi službi.

Papeški Rim, ki podlega v cerkvenih zadevah vladnemu Rimu, ne zasluži nič drugega nego naše preziranje. Spoštujemo cerkev za cerkev, toda le toliko časa, dokler ne preokrači svojega delokroga. Čim pa stori to, kar se je sedaj zopet enkrat ponovilo, je in ostane naš klic: proč od Rima, od papeževih hlapcev, ki so le sluge fašistovske politike!

Saj je bilo že parkrat opaziti Cesarja v sicer prav skromnih vlogah (Hlapci, R. U. R.), da zna iz njih napraviti nekaj svojega in se ga zato zapazi. S tem Ferdiščenkem si je pridobil resno pravico, da se gledišče zanj intenzivno briga in ga poskuša na razne načine.

Tudi Peček je bil čisto dober, da si ne hudo močan, kot zapita šema penzionirani general Ivolgin. Iz vloge bi se pa dalo še dosti izčrpati.

Lebedeva si ne predstavljam kot takega brbljača in nemirnega mahača in skakača, kakor ga je predstavljala Ločnik. Pa je lahko seveda tudi tak. Samo to je, da mi je podobnost njegovega načina z onim Ločnikovim učiteljem v »Hlapcih« v siljevala neprijetno misel, da je Ločnik morda v vsaki vlogi tak.

Terčičev general Jépánčin je bil dostojen, dasti premalo značilen. Zdel se mi je v beloti svojih las in brade tudi prestar — kakor Franc Jožef zadnjih 10 let življenja. Jépánčin je morda šestdesetletnik, še trden, dela in je udeležen pri raznih poslovnih podjetjih, še uživa življenje. Osvetli lasje in komaj osivela kratka »cesarska« brada á la Aleksander II. bi bila bolja.

Smerkolj je imel majhno vlogo Pitycina, Kumar je kot bogati ostareli nenravstvenik Tockij imel zelo srečno masko.

Idijota« naj bi obdržali stalno na repertoarju, ker je več nego dobro vprijetno delo enega največjih genijev. Dosega tudi daljnji avtorjev namen, da grabi vsakogar za lastno vest.

KONEC VLADINE KRIZE.

PASIC SEŠTAVI VOLITVENO VLADO. — IZNEŠENJE V PARLAMENTARNIH KROGHI

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Včerajšnji dan je bil dan velikih političnih iznenadenj in dan splošne parlamentarne napetosti. Radikalci so bili ves dan popolnoma rezervirani, le tu pa tam so napovedovali konec krize. V drugih parlamentarnih krogih pa je proti večeri zavladalo splošno iznenadenje. Vest, da Pašić sestavi volilno vladu, katere vest pa še ni oficijelno do danes zjutra ob 8. potrjena, je učinkovala kakor bomba. Razvoj političnih dogodkov je bil včeraj v glavnem ta-le:

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Demokratski klub je imel dopoldne sejo, na kateri je najprej dr. Edo Lukinič pojasnil svojo misijo, ki mu je bila prejšnji dan poverjena od krone. Kratko je tudi omenil sestaneke s Pašićem in vstrajajoče stališče radikalcev, da ne gredo v koalicio z demokrati. Daljša debata se je razvila med Pribečevićem in Ljubom Davidovičem. Pa tudi ostali člani kluba so živahno posegali v razgovore. Končno je posl. Večeslav Wilder predlagal, da mora demokratski klub na vsak način odgovoriti na komunikacijo ministrskega predsednika g. Nikole Pašića. Odgovor demokratov se glasi:

Na komunikacijo radikalnega poslanskega kluba z dne 14. t. m. izjavlja demokratski klub, da je solidaren glede stališča, da ima narodna skupščina sprejeti invalidski, uradniški in potrebni agrarni zakon ter je pripravljen v tem oziru podpirati koalicijsko vladu, o čemer je že podpredsednik kluba obvestil mandatarija krone.

To jasno in enodušno stališče kluba demantira trditve omenjenega komunikacije o njegovem dvoumnem postopanju.

Ta komunikacija je bila v klubu sprejeta brez vsake diskusije in spremembe z velikim odobravanjem.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Demokratski klub je imel dopoldne sejo, na kateri so skušali na dvoru doseči na vsak način, da bi se sestavila poslovna vlada, in dr. Edo Lukinič je v zadnji avdijenci kralju s posebnim glasom omenjal, da demokratski klub želi kompaktno in lojalno podpirati vladu, ki bi imela rešiti znane tri zakone. V političnih manevrih izurjeni Pašić pa je dosegel, da je prodrlo stališče radikalnega kluba in da se osnuje vlada po njegovih načrtih.

— Beograd, 15. dec. (Izv.) Danes dopoldne je imel tudi ožji odbor radikalnega poslanskega kluba sejo, kateri je prisostvoval od 11. do 11.30 dopoldne tudi Pašić, ki je odboru odkrito in jasno poročal o uspehih razgovora. ki ga je imel prejšnji večer s predsednikom narodne skupščine dr. Lukiničem. Ožji odbor je kratko in kategorično izjavil, da vstraja pri svojem prvotnem sklepu še nadalje. To izjavo je Pašić vzel na znanje. Odbor je tudi izrekel Pašiću zaupnico in popolnoma soglašal s Pašićevim nazorom, da ni mogoče absolutno nikakoli koalicio z demokrati, ker je politika demokratskega kluba nezanesljiva.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Okoli 12.30 je bil Pašić pozvan na dvor. Kroni je pojasnil kratko stališče radikalne stranke, ki je popolnoma solidarna z zadnjo resolucijo, da ne more stopiti v koalicio z demokrati in da je vsaka kooperacija z njimi izključena.

Popoldne je imel radikalni klub važno sejo. Na tej seji je vladalo bojno razpoloženje. Po seji okoli 6. je bil Pašić ponovno sprejet v avdijenco in kralj mu je v četrti poveril mandat za sestavo nove vlade. Popreje je bil okoli 5. v avdijenci dr. Lukinič, ki je le informativno poročal kralju o položaju.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Vest, da je Pašić zopet dobil mandat za sestavo vlade, se je bliskovito raznesla v vseh parlamentarnih krogih. Najprej je bilo razširjeno, da Pašić sestavi volilno vladu, druga verzija pa je nasprotno trdila, da Pašić sestavi poslovno vladu. Tudi današnji jutranji beogradski listi ne soglašajo popolnoma v tem oziru. Večina listov naglašja, da se sestavi volilna vlada, da Pašić razpusti parlament in da na spomlad razpiše volitve.

Glasovi beogradskih listov.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Današnji Protičev »Radikal« javlja, da je Pašić snoči ponovno od krone dobil mandat za sestavo poslovne vlade. Pašić je sprejel mandat, toda snoči se ni moglo doznati, s katerimi parlamentarnimi skupinami namerava Pašić sestaviti nov kabinet. Z ozirom na stališče radikalnega kluba, da je vsako sodelovanje z demokrati nemogoče, pridejo v poštev muslimanska narodna skupina in seljaški narodni klub, eventualno tudi klerikalci. Če pa se vzame v obzir Korošćeva izjava dalmatinskemu »Narodu«, da je njih vstop v vladu zavisen od sporazuma s Hrvati, tedaj ne prihajajo v poštev. Dalje »Radikal« naglašja, da je Pašić od krone prejel širša pooblastila;

med drugim omenja, da gredo ta pooblastila tako daleč, da Pašić v slučaju neuspeha sestaviti novo poslovno vladu lahko razpusti narodno skupščino, razpiše volitve, ki bi se imele vršiti spomlad drugo leto.

Današnja »Epohe« pa prinaša vest, da je bil snoči ob 6.30 g. Nikola Pašić na dvoru in da je prejel mandat za sestavo volitvene vlade in to brez vsake omejitve. »Epohe« pa pristavlja neverjetno senzacijo, da se Pašić že danes predstavi parlamentu. Ta pristavek »Epohe« jasno kaže, kako je zbegana beogradska politična javnost v tej vladni krizi.

Radikalni »Balkane« tudi javlja, da je Pašić sprejel mandat za sestavo volitvene vlade.

Demokratski tisk danes ljuto napada Pašićovo politično taktiko. Demokratsko so ogorčeni zaradi Pašićevih parlamentarnih trikov in zaradi njegove vloge. Tudi ta tisk naglašja, da je računati z volitvami in da je Pašić sprejel mandat za sestavo volitvene vlade.

K vsem tem vestem pa je treba danes zjutraj še pristaviti, da niso oficijelno potrjene in kakšen mandat da je prejel Pašić, še ni definitivno gotovo. Vsekakor je pričakovati tekom današnjega dopoldneva uradni komunikacije, ki bo izdan iz predsedstva ministrskega sveta.

Kombinacije glede sestave volitvene vlade.

— Zagreb, 16. dec. (Izv.) Zagrebški listi danes objavljajo brez vsakih daljših komentarjev suha dejstva o ponovnem mandatu Pašićevem za sestavo vlade. »Novosti« javljajo, da se je vest o sestavi volitvene vlade bliskovito razširila in da je v vseh parlamentarnih vrstah vzbudila veliko iznenadenje, razen pri radikalcih, ki so vedeli o zaključku krize že pred petimi dnevi, ko je bila sestavljena radikalna ministrska lista. Vest je vzbudila v političnih krogih razne komentarje. »Novosti« dalje poročajo iz Beograda, da je Pašić odposlal v Zagreb brzojavko bivšemu hrvatskemu banu A. Mihaloviću in bivšemu velikemu županu G. Supilu z vprašanjem, če želita vstopiti v njegovo volitveno vladu. Beogradski dopisnik »Novosti« pa tudi javlja, da je zagnal o slični brzojavki na dr. Tavčarja v Ljubljani. Dopisnik pristavlja, da je to izvedel iz radikalnih krogov. Mihalović je sporočil že pred tremi dnevi pismeno Pašiću, da ne želi stopiti v vladu.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Nekateri listi javljajo, da se je snoči v prisotnosti ministra Krste Miletića g. Nikola Pašić razgovarjal z voditeljem muslimanske desnice Karamahmedovićem in Maglajićem. Med drugim ju je vprašal, če želita vstopiti v njegovo volitveno vladu. To vprašanje je oba zelo iznenadilo ter sta samo odgovorila, da morata popreje povprašati svoj klub.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Za slučaj, da bi radikalna stranka ne mogla pridobiti drugih skupin za vstop v volitveno vladu, bo sestavljena nova ministrstvo tako-le: Predsednik ministrskega sveta Nikola Pašić; minister notranjih del Ljuba Jovanović; minister zunanjih del dr. Momčilo Ninčić; fin. minister dr. Velizar Janković; pravosodni minister dr. Laza Marković; minister pošt dr. Zorko Miladinović; minister ver. dr. Vojislav Janjić; minister prosvete Jovanović; poljedelski minister I. Tajić; minister za narodno zdravje dr. Srskić; minister za rudo C. Kostić; minister za izenačenje zakonov Marko Trifković; vojni minister general Pešić; minister za javna dela V. Vukičević; trgovinski minister K. Miletić in min. za agrarno reformo dr. Gagin. Tudi v slučaju, da se sestavi čisto radikalna vlada, se pokličejo v kabinet po en Hrvata, Slovenec in Musliman in v toliko se spremeni gori navedena lista. Za Hrvate vstopi najbrže v vladu bivši veliki župan Supilo. Za Slovence se ponudi portfelj v prvi vrsti pokr. namestniku Ivanu Hribarju. Ako le-ta odkloni, pride v resno kombinacijo šef etnografskega oddelka ljubljanskega muzeja dr. Niko Zupanič.

Klerikalci in volitvena vlada.

— Beograd, 16. decembra (Izv.) Jugoslovanski klub izjavlja glede sestave nove vlade: »Če nas kdo pozove v novi kabinet, ga moramo vprašati za program. Mi ne vstopimo v nobeno vladu, ki bi ne hotela takoj delovati za sporazum s Hrvati in Slovenci in ki ne bi bila voljna, da takoj razpiše volitve.

Zbirajte znamke

za »Jugoslovensko Matico«!

Novi prezident Poljske republike.

Po burnih volitvah in velikih demonstracijah proti izidu teh volitev je poljska republika dobila novega prezidenta, ki ga čaka med vsemi sedanjimi prezidenti najtežja naloga držati v rokah krmilo države, ki je v političnem oziru najbolj izpostavljena vplivu dveh v negativnem oziru močnih sosedov: sovjetske Rusije in Nemčije. Dr. Gabriel Narutowicz, po poklicu profesor tehnološkega inštituta, kot politična oseba Evropi ni posebno znan. Sicer se je udeležil kot drugi delegat poljske vlade genovske konference in služil dalje časa v ministrstvu. Potencirana notranjepolitična borba, ki jo poznajo danes vse države, ki pa poljsko republiko radi nje ne geografične lege med dvema najbolj živahnima ognjenikoma še bolj razjeda, je kriva, da so bile desne poljske stranke prisiljene popustiti levim skupinam in narodnim manjšinam in da je zasedel mesto Pilsudskega mož, ki bo najbrž tudi v Moskvi in Berlinu bolj ugajal kot njegov predhodnik. Socialne razmere in gneten položaj poljskega naroda je sicer težak, vendar pa ni še dosegel one stopnje, na kateri stoji danes mnoge druge države. In vendar je veter, ki veje na Poljsko od vzhoda in zapada povzročil, da je nastal velik prepad med desnimi in levimi strujami. »Rzecz Pospolita« je priobčila pogovor z znanim poljskim politikom, bivšim ministrom Glombinskim, ki je dejal, da med skupinami krščanske zveze narodnega jedinstva prevladuje prepričanje, da je stvorjenje močne in enodušne poljske večine v parlamentu pri današnjem položaju edino sredstvo, ki lahko prepreči finančno katastrofo in dvigne ugled Poljske v inozemstvu. Z ene strani neskončno tiskanje papirnatega denarja, neverjetno padanje poljske marke in naraščajoča draginja, z druge strani zelo neugoden izid volitev na vzhodni meji države, vse to jasno dokazuje in obsoja sedanjo državno upravo in predstavlja strašen opomin za bodočnost, če odločno ne izpremenimo naše dosedanje politike. Večino parlamenta mora stvoriti krščanska zveza narodnega jedinstva z onimi strankami, ki so pripravljene radi grozeče nevarnosti na sodelovanje. Na vprašanje, da-li postoji v parlamentu verjetnost sporazuma med posamnimi strankami je Glombinski odgovoril, da slika sedanjega parlamenta, kjer igrajo tako veliko vlogo zastopniki takozvanih narodnih manjšin, kakor tudi gospodarski in finančni položaj Poljske države nudi ugodno priliko za doseg poljske večine v parlamentu. Izrazim lahko samo upanje, je dejal dalje, da bo to prepričanje, ki ga podpira glas širše javnosti, poslužilo za zblizanje onih elementov v parlamentu, ki žutijo svoje odgovornost in žele prevzeti to odgovornost nase.

»Novo Vremnja« pravi na to, da faktični položaj ne odgovarja niti tem skromnim pričakovanjem. Finančni položaj poljske republike je zelo slab. Nedavno so poljski listi poročali o ogromnem deficitu v železniškem prometu, ki bo znašal v prihodnjem letu skoraj sto milijard mark. Ostavka Pilsudskega, ki je bil zelo priljubljen v armadi, bo naltela na odpor voljaških krogov, ton njegovega poslovnega govora pa priča, da tudi sam ni preveč zadovoljen s to izpremembo. Može kot Pilsudski z njegovo energijo in bujno naravo, ki ga je pripeljala v sibirsko prognanstvo in do francoskega maršalskega žezla, se ne umika radi brez slave.

Za nas ni važna oseba, kajti v današnjem času se menjajo vlade in državniški hitro in brez posebnih posledic, veliko bolj važen je proces politične borbe, ki je stopila v trenutku ko je bil izvoljen novi prezident, v ospredje vseh drugih vprašanj. Da stoji danes nižji in srednji sloji poljskega naroda pod neposrednim vplivom ruske revolucije, da je poljski teren najbližji in zato v veliki meri tudi najprimernejši za boljševiško agitacijo in da se je mentalitet narodnih mas od tistega časa ko je stala rdeča armada pred Varšavo v marsikaterem oziru temeljito izpremenilo, tem jasno pričajo zadnji dogodki, kakor tudi volitve same. Mentalitet teh mas, ki jim ne zadostuje poljska himna, je pa našel plodovit polje za svoj razvoj med množestvimi narodnimi manjšinami, ki jih je poljski nacionalni šovinizem prisilil, da se združijo v močan blok. In ta dva faktorja tvorita danes parlamentarno silo, proti kateri se zama bore ostale politične stranke. In v tem, da polagoma prevladujejo leve politične struje, ki se sicer v bistvu razlikujejo od komunističnega naziranja, pa so vendar oni pionirji, ki lahko pripravijo pot, po kateri bo stopala tretja internacionala v Berlin, je izprememba v državnem krmilu Poljske zanimiva in pomembna. Nacionalna poljska država kot neposredna zapreka na poti v Evropo, je bila že od nekdaj in v peti Moskva in Radek bo rotovo

z veseljem pozdravil svoje jezikovne brate, ki so nastopili v notranjopolitični konsolidaciji rakovo pot. Dr. Narutowicz, ki je prevzel državno krmilo v ne preveč ugodnih okoliščinah, bo imel pač težko nalogo lavirati med valovjem, ki udarja od dveh strani in vodi čoln tam, kjer je največja nevarnost, da se poplavi.

Prof. Maks Pirnat:

Slikar Anton Gvajc.*

(Ob priliki njegove kolektivne razstave v Mariboru.)

Vergolden, ja vergolden müssen wir den grauen Tag. Teodor Storm.

Zivimo v družbi brezobzirnih materialistov in povojnih razdvijancev, nemoralnih verižnikov in občudovanja vrednih umetnikov v iskanju in pridobivanju postranskih zaslužkov. Gospod, kdaj že pošliš moža, ki zavzdigne oster bič in izžene iz narodnega templja tisto hinavsko rodoljubno svojat, ki ponuja ljudstvu namesto kruha kamen, namesto sveže studenčnice smrdnečo gnojnico!

Kako dobro ti de, ako pristopi v teh dneh samopridja, neiskrenosti in goljufivosti k tebi umetnik božji izvoljenec, in te za trenotek dvigne iz kaluže moreče vsakdanjosti na cvetoče solnčne poljane, ki se širijo v blaženem kraljestvu umetnosti. Pa naj bo ta umetnik pesnik, ki ti zaspeeta na uho mehko pesem ali te razveseli z lepo povestjo o dobrih ljudeh, ali naj bo glasbenik, ki te omami s sladko melodijo, ali naj bo slikar, ki se igra z barvami na platnu in čara pred tebe solnčne domače pokrajine in božajoča tihožitja.

Naš prijatelj A. Gvajc je slikar. Zbral je okrog sebe svoje otročje in otroke, porojene tekom zadnjih desetletij, pa jih razstavlja v Mariboru.

V raznih krajih naše drage domačije jih je ustvaril. Glej, tu šumi Kamniška Bistrica! Kolikokrat sem romal dol pri Viru in Domalah čez njo kot študent izpod Limbarske gore na potu v megleno Ljubljano in se ondi vračal na počitnice v ljubo Moravsko dolino. Sladki spomini! Pa Kamniške planine! Z višav pri Zapravicah poleg Kamnika mi kaže umetnik vrhove planin, ki sem jih že kot otroče občudoval izpred praga domače hiše in se za vedno zaljubljal vanje. Na dveh treh slikah gledam koroško planino Peco. Pravi jo da pod njo spi kralj Matjaž. Da bi se že skoro predramil in razvil svojo zmagoosno zastavo gori na Gosposvetnem polju in na solnčnem Primorskem! In ta reka, ki se tilho vije pod skalnatim pečevjem! Vipavščica je, in gora nad njo — Čaven. Pod njim ima tudi Matjaž svoj stan. Ako se skoro ne zbudi pod Peco, naj pripravi vsaj kmalu s silnimi junaki izpod Čavna in naj napravi red tam, kjer ga še ni. Nova slika. Grad Devin, pa ljubki Sisjan. Na obrežju Jadranskega morja smo, na obrežju, kjer je med slovenskimi ribiči nabiral naš škerc svoje Jadranske bisere. Tam neke je tudi prala lepa Vida plenice in poslušala zapevlice zamorca in mu verjela. Od Devina, te stare slovenske naselbine, nas povede slikar na otok Krk. Posadi nas na ogromne kraške skale ob obrežju, odkoder nam plove oko po sinji morski gladini, tla v daljavo, kjer leži mesto Reka. Krk! Tod je gospodar Frankopan, in je z Zriniskim snoval jugoslovansko državo in moral z njim vred dati mladno svoje življenje za veliko idejo.

Med pokrajine je umetnik porazvrstil ljubka tihožitja. Tu imaš na krožniku sladko gorisko grozdje, ki nam daje opojno rebo in rezkega terana. Kar vgriznil bi človek v te lepe debele jagode. Oondi se kosati mogočni morski rak. In tu dehteče cvetle iz domačega vrta! Utargl bi ga šopek pa vtaknil za klobok in zaukal skozi vas.

Figurativnega ni mnogo razstavljal. Tu je portret kiparja Zajca. Vse se smeje na njem. Samo veselje ga je tistega prefriganega mladega fanta, ki so ga umetnikovi prijatelji prav dobro krstili z besedo »Kaj nam more!« Pa tista lepa deklica iz Gradnikovih Brd! Z usten, iz oči ji bereš sanjavo zamaknenost, tiho hrepenenje. In »hrepenenje« je tudi prav dobro nazval slikar to sliko.

Gvajc je prijatelj solnca. Mehke poljube diha jo prvi solnčni žarki na dreve in trato tam ob Kamniški Bistrici. Radovedno prodirajo skozi goste vejeve dreves, med katerimi vodi pot na Kostanjevico pri Gorici. Kakor biseri se leskečejo na travniku po dežju. Tajnstveno se ti žarki šetajo ob vodu v starodavni devinski grad in prijateljski se bratijo dol ob Krku z mehkiimi valovi naše Adrije. Z vso močjo pripeka jo na tlak ulice v Renčah in čarobno obsevajo vrhove Kamniških planin.

A da ne bi nas solnčna svetloba le preveč utrudila in da bi se slikar izognil očitkom enoličnosti, nam pričara na platno tudi nekaj slik, preko katerih plove tihi, dobrodejni polmrak. Solnce zahaja in jemlje slovo. Na misel nam prihaja globoka narodna pesem

solnce je žalostno, ker bo za goro šlo.

V Gvajcovi slikah je nekaj krepkega, zdravega, nekaj solnčnega. Globoko v domači zemlji korenini njegova umetnost. Po raznih domačih krajih nas vodi njegov čopič, često po krajih, ki so bili nekdanj naši, ki nam jih je utrgal tuje, pa nam jih bo moral moral vrniti, kadar pride naš veliki dan.

Mnogo lepih krtičkov ima še naša slovenska pokrajina. In še bo silalo solnce po teh krtičkih. Prijatelj Anton Gvajc, še boš prišel za čopič in nam poklonil lepih, veselih solnčnih slik v naše veselje in na čast slovenski umetnosti.

*) To oceno Gvajcove razstave smo v burnem volilnem času založili. Ker je še vedno aktualna, jo priobčujemo z neznatnimi spremembami. Uredništvo.

Trgovsko-obrtna zbornica.

(Plenarna seja.)
(Nadaljevanje.)

Ljubljana, 14. dec.

V nadaljevanju debate je zbornica prešla najprej k najpomembnejšim točkam dnevnega reda. Zbornica je odobrila in sprejela absolutno zbiranje računskih zaključkov za leto 1920 in 1921, na predlog računskih pregledovalcev.

Po debati o raznih podporah, temo katere so člani SLS zapustili dvorano, upajoč, da s tem dosežejo nespletnost plenarne seje, je prešla zbornica v razpravo o

PRORAČUNU ZBORNICE ZA LETO 1923.

Uvodoma debate o tej glavni postavki dnevnega reda je predsednik zbornice Ivan Knez ugotovil sklepčnost zbornice.

Proračun za leto 1923 izkazuje skupno potrebnost 1.406.011 D. pokritje 1.428.597 Din., s presežkom 76.586 Din. kot blagajnično rezervno.

Glede na draginske razmere so se morale zvišati postavke za osebne in stvarne potrebine, kakor tudi za podpore šolam itd.

Za trgovske in obrtne nadaljevalne šole je v proračunu postavljeno 125.000 Din.

V skladu z višjo trgovsko šolo so vrne 25.000 dinarjev ki so bili lani izplačani iz njega kot prispevek za učila Trgovske akademije na novo pa prispeva v ta sklad 20.000 Din.

Za nepodržljivo dvorazredno Trgovsko šolo v Novem mestu se, proračuna prispevek 2500 Din. ustanove za učenje in učenje srednje tehniške šole ter trgovske akademije se zvišajo na štirikratni znesek, za Ljubljanski veliki sejem in za event. manjše obrtne razstave se določi 37.500 Din. za preživdavo in razširjenju zborničnega posloja se proračuna tozadevni stavbeni sklad 87.500 dinarjev. Letos pa se naloži še 50.000 Din. tako da bo sklad v teku leta 1923 dosegel znesek 350 tisoč dinarjev.

Zbornične doklade radi proračunskih večjih izdatkov ne bo treba zvišati, temveč ostanejo sedanjí odstotki (25%).

Zbornica je ob sklepčnosti soglasno sprejela predloženi proračun.

Na predlog tajnika dr. Fr. Windischerja je bil sprejet predlog, da zbornica uvede intervencijo glede znižanja izvršilnih pristojbin v davčnem postopanju.

PROMETNE RAZMERE.

Tajnik Ivan Mohorič, kakor smo včeraj kratko omenili, je podal izčrpan in strokovno poročilo o naših prometnih razmerah. Njegov nad uro trajajoči referat je vseboval dejstva in vzroke sedanjí prometni kalamiteti in vzroke katastrofalnemu zastoju železniškega prometa na progah državnih železnic. Navajal je med drugim razloge za postopanje zagrebške direktije glede uravnave železniškega prometa v območju te direktije.

Posebno važnost je polagal med splošnim odobravanjem navzočih članov na enotnost železniških tarif, ki se morajo izvesti, omenjajoč konstatcijo poročila zbornice, da se tarifni odbor že ni sestel v doglednem času.

Poročevalec je s posebnim poudarkom opozarjal na jadranske tarife, ki so jih sklenile češkoslovaška, italijanska in avstrijska. Rešitev problema jadranskih tarif je nujno potrebna.

Končno je poročevalec med splošnim odobravanjem omenil:

Naš poseben interes zahteva, da se preneha zavlačevanje izvršitve investicijskega programa, ki je bil uzakonjen ob priliki najotrožjega 7% investicijskega posojila odnosi ob priliki najotrožjega dolarskega posojila.

Slovenci potrebujemo direktno zvezo preko Dolenjske z reško železnico k morju in nujno potrebno je, da se tudi prekmurska železnica po tolikih obljubah enkrat v resnici prične graditi ter da dobimo v Ljubljano delavnice državnih železnic za popravilo defektnih vagonov.

Na podlagi gornjih izjavianj predlagam, da se sprejme ta

RESOLUCIJA:

a) V gradbenem oziru: 1.) Pozivljamo železniško direktcijo v Zagrebu da takoj prične z gradbo državnoželezniških delavnic v Ljubljani, za katere je bil preliniriran kredit že v investicijskem posojilu z zakonom z julija meseca 1921, ki je bil tudi že nakazan železniški direktciji v Zagrebu.

2.) Direktcija za novo gradnjo železnic se pozivlja, da nemudoma prične z gradbo prekmurske železnice in sicer na obeh delih iz Ormoža v Ljutomer, kakor tudi iz Ljutomera v Mursko Soboto.

3.) Zahtevamo čimprej pričetek gradbenih del za železniško zvezo Slovenije z morjem, ki je zajamčena v zakonu o dolarskem posojilu in sicer potom podaljšanja dolenjskih železnic preko Kočevja na najprikladnejšo točko reške železnice.

4.) Predlaga se, da se investicijski program za omrežje državne železnice v Zagrebu, predloži čimprej skupščini in določi v to svrhu potrebni krediti.

b) V obratastechničnem oziru:

5.) Za popravilo pokvarjenih vagonov na državnoželezniških progah v Sloveniji naj se pritegne vsa kovinska in lesna industrija, ki je v svoji kapaciteti zmožna znatno pripomoči k obnovitvi našega voznega parka.

6.) Prometne omejitve naj se izdajajo v sporazumu in po zaslišanju mnenja merodajnih trgovskih zbornic in naj velja kot načelo, da se za tuzemski produkciji predvsem pa industriji pri prevozu prednost pred inozemskimi transporti, ki naj se prevažajo šele potem, ko se je zadostilo nujnim potrebam lokalnega prometa. Ministrstvo saobračaja se naproša, da za industrijske vlake iz Slovenije preko Zagreba izvzame iz prometnih omejitev.

7.) Ministrstvo saobračaja se naproša, da nabavi za direktcijo Zagreb 20 strojev za vialne železnice.

c) V komercijelnem oziru:

8.) Izdajo naj se čimprej osnovni enotni predpisi in pripomočki za komercijalno službo na jugoslovanskem jeziku posebno železniška blagovna tarifa del I. oddelek A in oddelek B enotno kilometersko kazalo in drugi potrebni enotni predpisi in instrukcije.

9.) V blagovni klasifikaciji naj se vpostavi zopet stanje, ki je vladalo v tem oziru pred vojno ter naj se razveljavijo vse spremembe klasifikacije, ki so nastale vsled in tekom vojne.

10.) Izdela naj se zvezna tarifa za prevoz blaga med progami državne železnice in lokalnih železnic na eni strani ter progo južne železnice na drugi strani za območje cele kraljevine.

11.) Absolutno potrebno je, da se sedaj voljavni dodatni dobavni roki odpravijo, ker onemogočajo redno izmenjavo blaga, povzročajo korupcijo in nas diskreditirajo v vsem inozemstvu.

12.) Z ozirom na kvamni vpliv avstro-jadranske in čehoslovaške zvezne tarife za našo industrijo, se pozivlja ministrstvo saobračaja, da ukrene potrebno, da tudi naša trgovina in industrija dobi podobne izvozne in uvozne olajšave.

13.) Ministrstvo saobračaja se pozivlja, da pospeši prenos sedežev delniških družb lokalnih železnic, katerih omrežje se nahaja v Sloveniji v našo državo in da se izvede delitev skupnih lokalnih in izvrši likvidacijo bivših delniških lokalov.

14.) Ministrstvo saobračaja se naproša, da intervencira v svrhu pospejitve definitivne razdelitve bivšega skupnega voznega parka.

d) V administrativnem oziru:

15.) Nujno potrebno je izjednačenje prejemkov železniških službenecv v vseh pokrajinah in zboljkanje njih gnotnega položaja, da se omeji odtok kvalificiranega osebja iz državnoželezniške službe.

16.) Zakon o državnem računovodstvu je treba revidirati v smislu sedanjih poslovnih in gospodarskih prilik in proračun sestaviti z vpoštevanjem faktičnih sedanjih materialnih cen.

17.) Poskrbi naj se za to, da se pri oddaji del in nabav za železnice vpošteva predvsem domača industrija in obrt. Predlagane točke prometne resolucije so bile soglasno sprejete. Zbornica je nato prešla v razpravo o posameznih eventualnih predlogih.

Plenarna seja je bila ob 20.30 zaključena.

Boj med Nemčijo in Francijo.

AMERIŠKI STRAH PRED POLOMOM NEMŠKEGA GOSPODARSTVA. — NEMŠKI DRŽAVNI DEFICIT. — POINCARE POROČA NOVINARJEM. — ANGLEŠKA MISLIJA ZA AMERIKO. — POINCAREJEVO STALIŠČE OMAJANO?

— London, 15. decembra. (Izv.) Mnogo se komentira izjavo ameriškega poslanika v Berlinu o nesreči, ki bi zadela Nemčijo za slučaj francoske zasedbe Ruhrskega ozemlja. Poslanik sodi da bi nemudoma sledil polom vsega nemškega gospodarstva, češar Amerika ne more nikakor pristopiti. Zlasti ne, ker treba le nekoliko dobre volje, da se nemški polom prepreči. Propast Nemčije bi pomenila za seboj tudi zavezništvo in posledice bi se ne raztegnile na Anglijo, marveč daleč bi se ne raztegnile samo na Anglijo, marveč tudi na Ameriko.

Lord Grey, ki velja za dobrega prijatelja Francije, je v svojem govoru pregovarjal Francijo, da naj se ne nikar ne spušča v nove teritorialne zasedbe, ker to ne bi bila prava pot, da se dobi potrebno jamstvo za izplačilo nemških reparacij. Lord Grey misli celo na društvo narodov, ki bi morda se najbolje uredilo te razmere.

— Berlin, 15. dec. (Izvir.) Objavljen je državni proračun za prvo polletje tekočega poslovnega leta t. j. od aprila do konca sept. ki se zaključuje s deficitom na 181 milijard mark. Dohodkov bi bilo 240.800 milijonov, stroškov pa 422.500 milijonov.

— Pariz, 15. dec. (Izvir.) Poincaré je po svojem povratku takoj govoril z novinarji, katerim je povedal tole: V Londonu smo govorili povsem odkritosrčno, brez strasti, in izgovorila se ni nobena beseda, ki bi razburjala kogar si bodi. Doseglo se je tudi povoljno mnenje glede zavezniških dolgov. Seveda ni prišlo do nikake definitivne odločitve, marveč se bo o tem predmetu znova razpravljalo v januarju, toda že to je mnogo, da je bila ideja z vseh strani ugodno sprejeta. Glede nemške note, ki je nesprejemljiva, je vladalo popolno soglasje in nikomur niti na um ni prišlo, da bi hotel videti nemškega zastopnika Bergmanna ali celo iskati pri njem kake informacije. Francosko stališče glede potrebnega jamstva je popolnoma različno od angleškega stališča. Razgovor za jamstva napram Nemčiji pa se je vršil med menoj in Bonar Lawom povsem odkrito in iskreno. Izjavil sem precizno, da ne moremo sprejeti nikakega moratorija brez posebnih jamstev. Prepričan sem, da ako se tozadevno v januarju ne doseže sporazuma vendar ne nastopi nikako očitno navskrižje med angleškimi in francoskimi dobriimi odnosi. Tudi v Angliji moralo izprevideti, da Francija ne more več dolgo čakati na reparacije, do katerih ima pravico.

V Londonu se v pogovorih ni nikdar omenjalo, kaka bodo jamstva. Nikdar nisem rekel, da hočem zasedati Ruhr in tudi danes še ne vem natanko, kaka jamstva izberemo, ako pa bi jih vedel, bi jih ne razkril javno. Naj bo akcija kakršnakoli, gotovo je to, da pod orožje ne pokličemo niti jednega moža. Pripravljeni smo, da če bo treba, da nastopimo tudi sami, ne pride pa do nikake odločitve pred 15. januarjem.

— London, 15. decembra (Izv.) 27. t. m. odpotuje Washington posebno mislija z nalogo, da bo z ameriško vlado razpravljala o angleškem dolgu napram Združenim državam in ga skušala urediti.

— Pariz, 15. decembra (Izv.) Poincaré je imel v parlamentu govor, v katerem je poročal o londonski konferenci. Podal je svoje že znano stališče, s katerim

rim parlament v glavnem soglašal. Omenjal je londonske razgovore in obrazložil, v katerih točkah vlada doslej soglasje, v katerih pa bo šele treba iskati soglasja. Njegov govor je pobil dobro vse pretirane vesti, ki jih prinašajo po Evropi razni nemški prijatelji z ozirom na zasedbo ruhrskega ozemlja. Poincaré išče v parlamentu krepke opore za stanek 2. januarja in tako oporo za francosko stališče napram nemškim reparacijam tudi sigurno dobi

Gospodarstvo.

— g Živinski semaji v Ljubljani ustavljeni. Radi opasnega širjenja svinovke in parkljevke se živinski semaji — za konje, govedo in prašiče — v Ljubljani do nadaljnjega obustavljajo.

— g Ljubljanski trg. Protidraginska akcija je izgubila s padanjem dinarja glavno podlago. Dvig cen nekatere predmetov zadržuje trenutno visoka izvozna carina. Stanje cen življenjskim potrebščinam v bodoče bo v veliki meri zaviselo od vrednosti našega denarja. Pričakujemo, da bo centralna vlada s pametno izvozno carino zadrževala nastanek anarhije cen na domačem trgu. Goveje meso I. vrste 46 do 52 K; najvišja cena 52 K za kg mesa zadnji del; II. vrste 40 do 44 K, III. vrste 30 do 36 K; teletina 56 do 60 K; svinjsko meso I. vrste 80 K, II. 76 K; slanina trebušna 90 K, riba in sal 116 K; mešana slanina 110 K, na debelo 105 K. Amerikanska mast 112 do 118 K, domača 130 K, šunka 120 K, prekajeno meso I. vrste 110 K, II. 100 K. Drobnička 36 do 40 K. Perutninski trg se v Ljubljani ne more razviti vsled pomanjkanja dobre blaga. Divji zajec 200 K, kg srne 60 do 90 K. Ribe: krapci 80 K, ščuke 80 do 100 K. Mleko 14 K, surovo maslo 200 K, čajno 260 K, jajce 8 K, kruh 28 kron kg belega, 24 K črnega, kg žemlj 34 K. Sadje: jabolka I. vrste 14 do 16 K, III. vrste 4 do 8 K; hruške I. vrste 20 do 28 K; orehi 28 K. Specerjsko blago: kava Santos 148 K, Rio 128 K, Portoriko 180 K, kristalni sladkor 72 K, v kockah 78 K, namizno olje 96 K, jedilno 72 K, riž I. vrste 36 do 40 K, II. vrste 30 K, vinski kis 16 K, navadni 7 K, debela sol 12 K, drobna 16 K. Pripominjam, da državna monopolna uprava pogosto spravlja v promet izredno umazano sol, katera se ne more označiti kot za človeški konzum sposobna, temveč kot izrazito živinska sol. Testenine I. vrste 58 do 60 K, II. 46 K, moka št. 0 je dospela na 28 K, bela krušna na 25 K, kg kaše 24 K, ješprenja 24 K, otrobov 8 do 10 K, koruzna moka 17 K, koruzni zdrob 20 K, pšenični zdrob 28 do 30 K, ajdova moka I. vrste 32 K, II. vrste 28 kron, oves 14 K, nova sušena koruza 15 K, fižol ribičan 16, prepeličar 17 K; q premoga 140 K, m³ trdih drv 600 K, mehkih drv 180 do 240 K; q sladkega sena 1000 K, slame 700 K.

— g Zagrebški trg. Zagreb, 15. dec. Cene v kronah za 100 kg, postavno bačka, odnosno vojvodinska postaja, notrajno: Pšenica (76—78 kg) 1630—1650, rumeno umetno sušena koruza 1120—1130, nova napol suha koruza 830—850, koruza v storžih 630—650, rž (71—74 kg) 1350—1450, ječmen za pivovarne 1400—1500, za krmo 1250 do 1350, oves 1100—1150, pisani fižol 1450 do 1500, beli 1400—1500, pšenična moka »0« 2400—2450, »2« 2300—2350, »4« 2200—2250, za krmo 900—1050, drobni otrobi 750—800, debeli 900—1000. Tendence neizpremenjena.

— g Zagrebška blagovna borza 15. decembra. Slab obisk. Brez zaključka in nejasna tendenca. Cene značijo v dinarjih iskanje in ponudbo: Sremska pšenica pririta Zagreb (77—78 kg) z 2 do 3 za sto pri-mesi 425, pšenica postaja aBečaj 425, koruza za marec par. Zagreb 50 za 100 kasa 256.25, nova za marec par. Zagreb 240.—, nova par Bečaj —, 240. nova par. Stari Bečaj 50 za 100 kasa —, 220. stari plavavci postavni vagon Bosanski Brod —, 237.50.

— g Beogradska borza 15. decembra. (Čvrsta.) Devize: Borzna poslovanja so še vedno v znamenju pomanjkanja zapadnih deviz, katerih gotovo ni. Edino deviza Milan se je zaključila po večeršnjem tečaju. Kakor kaže, se vse zapadne devize uporabljajo v svrhu arbitraže. Bukarešta ni izenačila, ker težaj ponudbe po 50 ni kupcem konvencional. Dunaj je popolnoma izenačen ter se njega težaj dviga in ima čvrsto tendenco. Berlin ni izenačen in je blaga dovolj. Solun je znatno padel. Efekt: Na efektivnem tržišču je bilo živahno zanimanje za 7 odstotno posojilo in je bilo sklenjenih nekaj zaključkov.

— g Zakon o zaščiti dinarja. Razni beogradske listi poročajo, da je vzrok slabelega padca dinarja spekulacija, ki se ugania z njim. Pomočnik ministra financ g. Plavšić se je izrazil napram korespondentom raznih listov, da je načrt zakona o kaznih proti nepravilnemu valutnemu in deviznemu trgovanju že gotov in se prihodnje dni predloži narodni skupščini. Zakon se bo imenoval: Zakon za zaščito dinarja.

— g Prodaja praznih pločevinastih žet. Mc. Komanda vojnega okraja v Varadzinu bo prodala dne 18. decembra t. l. ob 10. u. polne okoli 8000 praznih pločevinastih žet. Mc. od prepečenca in mesnih konzerv. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— g Avstrijska zlata pariteta. Avstrijska zlata pariteta je se šla od 18. do 24. decembra določena na 14.330 kron.

— g »Fiasko g. Plavšića.« S tem naslovom je prinesla die Borse dunajski list »za splošno vesoljno gospodarsko življenje« z dne 7. t. m. iz Zagreba doposlani članek. G. Plavšić se ga najbrž ni posebno razveselil, dasi ga je krstila za »valutnega diktatorja.« Sicer pa se je na tem potu prineslo le v široko javnost vse, kar je že »Jutrarnji list« pred kratkim napril g. Plavšiću, ki mu je tudi že odgovarjal v »Rdeči«. Mi se v te zagrebško-dunajske polemike in očitovanja vsaj za sedaj ne mislimo prav nič umešavati. Vendar se nam zdi potrebno omeniti, da se takih očitkov kakor si jih je dovolil »Jutrarnji list« napram g. pomočniku finančnega ministrstva glede zaplavljanja naše javnosti, glede dobrih »Balkanske Banke« in pol milijona dolarjev, manipuliranja v tej banki itd. ne da odpravi s popravili itd. Res so pri nas prišli v nekako mero in veljavno, nimalo pa prave dokazne moči za široko javnost in vestno presojo. In tudi s članki in odgovori po časopisih v obče je pravilna obramba precej iluzorna, ker spada na drugo mesto, pred drug forum, ki mora biti g. Plavšiću jako dobro znan. Ta naj se izkaže zlasti, koliko resnice je v hudi trditvi, da je imela »Balkanska banka«, katere predsednik je bil poprej g. Plavšić, tako visoke in sploh kakšne dobičke. In tu naj se dežene, s kakimi naročili je zaplavljeni odgovornost te banke deloval v Trstu itd. z dinarji itd., če je sploh kaj resnice na vseh teh sicer precej konkretnih očitanih. Po našem mnenju mora pa predvsem v parlamentu priti do tozadevne energične interpelacije na finančno ministrstvo glede njegovega napadenega pomočnika. Ne vemo sicer, ali naj se ima ta zanimiva in potrebna interpelacija postaviti in rešiti pred izjavo ali po razglasitvi novega, za te dni obljubljenega deviznega pravilnika in štirih valutnih naredb. Vemo pa tudi mi, da Plavšićevega napadalca t. j. »Jutrarnji list« finančra in poveljajo »Hrvat. eskomptna banka« v Zagrebu, ki naj naši javnosti izkaže in dokaže, kar stoji že pisano in tiskano v dunajski »Börse«. Mi se za sedaj držimo vsake sodb. Edino to opazko si danes dovolimo, da smo bančnih in drugih takih afer do grla siti in da se pač pri nas ne da več shajati in živeti — brez bančnih in finančnih tragedij in komedij!

— g Zakon o obnovi ter reformi in finančni program Avstrije. Pišejo nam: Zakon o obnovi pomenja mejnik v notranji politiki Avstrije v času od razsula sem. S sprejetjem tega zakona si bo Avstrija v inozemstvu zopet pridobila zaupanje v svoje finančno gospodarstvo, kajti ta zakon predstavlja načrt sanacije, kakor si ga bolj učinkovitega ne moremo zlahka misliti. Reformni in finančni program, ki naj Avstriji tekem dveh let omogoči trajno ravnotežje v budžetu, predvideva: 1. dalekosežno reformo državnih obratov, in sicer pred vsem trgovsko vodstvo monopolov in montaništnih obratov, prilagođenje železniških, poštinih, brzojavnih in telefonskih tarifov obratnim stroškom, združitve poštne, brzojavne in telefonske uprave, odadajo industrijskih obratov, polno izrabljanje delavnih moči v okvirju zakonitega delavnega časa in dalekosežno znižanje števila nameščencev. 2. Stedilne ukrepe pri oblastni upravi, in sicer skređenje dela uradov in osebja, izkoriščanje delavnega časa, odpravo plačevanja nadur, naravnih prejemkov in drugih ugodnosti, zmanjšanje števila ministrstev, združitve uradov, odpravo vseh nepotrebnih medinstanc, razpustitev oz. združitve oblasti in uradov (n. pr. razpustitev višjih delniških sodišč, višjih državnih pravdnistev, rudarskih poglavarstev itd.), uvrstitev državne komisije za socializacijo v drugo ministrstvo. 3. Zvišanje dohodkov, in sicer med drugim pobiranje carine v polni zlati vrednosti, pobiranje izvoznih pristojbin, posebno za les, zvišanje potrošnine, posebno pri žganju, pivu in vinu, reforma davčne tehnike, upeljavo davkov na razpečevanje blaga, zvišanje kolkovnih in pravnih pristojbin itd. 4. Odpravo obrestnostnih posojil drželam in občinam, ki jih sanacijski program od januarja 1923 dalje več ne dopušča. Državne prispevke k personalnim izdatkom držel je odpraviti do konca leta 1924. Ta le na kratko v izvlečku navedeni program bodo uresničili legislativni ukrepi zakona o obnovi. Na podlagi konkretnih zakonitih odredb bo mogoče, da se ti v zakonskem načrtu predvideni ukrepi izvedejo v okvirju programa tako, da bo koncem leta 1924 v avstrijskem državnem gospodarstvu doseženo budžetarno ravnotežje. S stališča sosednih držel, ki stojijo z Avstrijo v živahnem gospodarskem prometu, je odkritosrčno posdravljati, da se je avstrijska vlada s tako odločnostjo lotila gospodarske sanacije, ki kaže svoje uspehe že sedaj v stabilizaciji avstrijske valute vključ v padanju marke.

— g Gospodarska omesapolna Turčija. Dne 5. t. m. se je ustanovila v Carigradu turška trgovska unija. Aketaki kapital je bil precej visok. Za predsednika imel je izvoljen Musejin Bel, ki je v svojem nagovoru naglašal, da si mora Turčija po volaški smagi priboriti tudi gospodarsko. Zaprane države si hočejo zaguarati največji vpliv na gospodarskem polju v Turčiji. Zato pa je turška trgovska unija zbrala okoli sebe najvažnejše osebnosti turškega trgovskega in industrijskega sveta, ker hoče v prvi vrsti odpraviti, kolikor se bo pač dalo, tuj vpliv na turško gospodarsko polje.

— g Zraba pošna služba med Part. zem. Prago-Varšavo-Dunajem-Budimpešto-Bukareste in Carigradu je ustanovljena za čas od 15. nov. t. l. do 15. febr. 1923.

— g Kanal Dunav-Tiso. Madžarska vlada je podaljšala za leto dni koncesijo, dano madžarski agrarni banki za zgradbo transversalnega kanala med Dunavom in Tiso, ki bi služil tudi plovbi. Pri zgradbi je interesirana madžarsko-italijanska banka in velik italijanski kapital. Heče se dogotoviti kanal v kar najkrajše mogočem času. Zato pa se že ustanavlja tuja parobrodna družba, ki bi na njem vršila svojo plovbo.

— g Priglasitev zasebnih žrebcev k licencovanju. Na podstavi zakonitih predpisov o licencovanju žrebcev se razglašal, da morajo lastniki žrebcev, ki nameravajo v prihodnji plemenilni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev njihovih kobil, priglasiti te žrebce najpozneje do 15. decembra 1922 pri orem okrajnem glavarstvu (politični ekspozituri, mestnem magistratu), v čigar okolišju je žrebec postavljen. Pri priglasitvi žrebca, ki se izvrši pismeno ali ustmeno, se mora obenem naznaiti: a) ime, priimek in bivališče žrebčevega lastnika, b) pasme in rod, starost, barvo, kakor tudi kraj, v katerem stoji žrebec. Opozarja se, da se za žrebce toplokrvnih pasem pod štiri leti in za mrzlokrvne žrebce pod tremi leti splošno ne daie dopustilo za spuščanje. Svoječasno se bo razglasilo, kje in kdaj bo pregledovalna komisija priglašene žrebce in dajala dopustila (licenco).

— g Pariz-Zemun-Carigrad. V Beogradu so prispeli predstavniki francoskega društva za transport pošte, potnikov in blaga po aeroplanu na črti Pariz-Carigrad. Prosili so avdicije pri kralju. Društvo se že dalje časa zavzema za to, da bi se njegova letala dotikala tudi naše zemlje. Bele se uredi zračna služba tako, da bodo letala plula preko Zemuna.

Proslava praznika narodnega ujedinenja v Parizu.

Poročali smo, da se je praznik ujedinenja slovesno praznoval v francoski prestolici. Slavnost se je vršila v veliki dvorani francoske zemljepisne družbe in predsedoval ji je rektor pariške univerze g. Paul Appel. Imel je govor, iz katerega posnemamo te-le stavke:

»Od svojega postanka je bil delavni in miroljubni jugoslovanski narod prisiljen, boriti se za svojo svobodo. Ker je bil majhen narod, so mu njegovi sovražniki odrekli pravico do neodvisnosti. Tisoč let je slovenski del ječal pod germanskim jarmom, osem stoletij je hrvatski del bil pod tiranstvom Benečanov ali Avstro-Madžarov, srbski del pa so zasledovali Turki od znamenite bitke na Kosovem do junaške pobune Šumadincev pod Karadjordjem. In vendar narod ni poginil! Če bi si ne mogli razlagati te odporne sile, ki ji ni enake, z življenjsko močjo jugoslovensko in s čistim poštenjem njegovih narodnih idealov, bi morali verjeti, da se je zgodil čudež. Tako sestoji preteklost Jugoslovenov iz osvobodjevalnih bojev, iz brezkončnega trpljenja, iz neizrekljivih žrtve. Njegova zgodovina spominja na zgodovino antičnih narodov. Morala bi se oprevati, ne pa opisovati, kakor je pravilno omenil Lamartine v svojem »Potovanju po orientu«.

En jezik, jasno zavedanje enotnosti naroda, izredna verska toleranca, ki je izražena v pregovoru: »Brat je mio, koje vero blo«, to je resničnost položaja. Pravilo se nam je, da je ena polovica naroda pod nelzhrisnim vplivom orientalske kulture in da se druga polovica od nje popolnoma razlikuje po svojem zapadnem duhu. Z namenom, ki je zelo prozoren, se je skušalo, staviti na eno stran Beograd, na nasprotno pa Zagreb in Ljubljano. To je pa bila samo neresnična bajka! Ni mi treba pristati na veliko podobnost med našimi (t. j. francoskimi) prvimi romani in onimi, ki so bili pisani v starem srbskem jeziku, da ne govorim o naši Heleni d' Anjou, ki je bila srbska kraljica. Pomislite samo, da je bil v Beogradu prvi rektor univerze, prvi minister prosvete pod Karadjordjem, Dositej Obradović, gost Pariza in Londona leta 1784, ki je citiral — in kar pomeni več — prevajal naše pisatelje in naše filozofe. In pravilo se nam je... sploh vse, kar si more perfidna propaganda izmisliti!

Nato je rektor omenil delo civilizacije v zadnjih letih naše svobodne kraljevine, med drugim tudi ustanovitve ljubljanskega vseučilišča s štirimi fakultetami in nadaljeval:

»Ko je profesor Ernest Denis ustanovil Institut za slovanski študij (Institut d' Etudes Slaves) v Parizu, je imel veledušno in pravilno idejo, spreminiti naše vojno bratstvo v trajno in stalno mirovno sodelovanje. Zvesti tej ideji, so nas oni, ki nadaljujejo Ernest Denisovo delo, povabili, da praznujemo danes slovesno praznik jugoslovenskega narodnega ujedinenja, da se spominjamo preteklosti in se iz nje učimo.« (iz Information Universitaire —

POLITIČNE VESTI.

Pašičevi načrti. Iz Beograda nam poročajo: Pašič se je končno posrečilo s spretnim manevriranjem iztisniti demokrate iz vsake kombinacije pri sestavi nove vlade. A ne samo to, uspešno mu je tudi kralja prepričati, da ni drugega izhoda iz sedanje politične situacije, kakor razpust narodne skupščine in razpis novih volitev. Pašič je krono pridobil tudi za to, da je poverila njemu t. j. radikalni stranki izvedbo novih volitev. Pravijo, da je Pašič predložil kralju nekaj načrt, kako se naj v bodoče vodi državna politika, da bo prišlo do notranje konsolidacije v državi. Ena izmed njegovih programskih točk je baše tudi sporazum s Hrvači. Ta sporazum s Hrvatimi hoče Pašič izvesti že pred volitvami. Zato bo stopil v stike s hrvatskimi politiki takoj, ko bo sestavljena nova vlada. Na ta način namerava Pašič izvesti Davidoviču in Protiču iz rok glavno orožje, ki sta ga doslej uspešno izrabljala proti Pašičevi politiki. Govori se tudi, radikalna stranka nič več ne stoji tako trdno na temelju vidovdanske ustave, kakor bi se dalo sklepati iz pisave njenih glasil. Ni izključeno, da bo radikalna stranka baš pod Pašičevim vodstvom revidirala svoje dosedanje stališče glede vidovdanske ustave in da bo sama dala v ugodnem momentu signal za revizijo te ustave. (?) Kdor pozna Pašiča kot pretkanega in v vsem mazi namazanega politika, ve, da ni izključeno, da bi Pašič ne postal iz političnih ozirov kar preko noči iz najdoslednejšega zagovornika ustave prepričan revizionist.

Kdo bo zastopal Slovence v volitveni vladi? Iz Beograda nam poročajo: Kakor zatrjujejo radikalni poslanci je ministrskemu predsedniku Pašiču mnogo lažje na tem, da vstopi v njegov volitveni kabinet tuji zastopnik Slovencev. V prvi vrsti je bil v kombinaciji pokrajinski namestnik v Sloveniji g. Ivan Hribar. Za slučaj, da bi le-ta odklonil ponudbo, prihajajo v poštev dr. Gustav Gregorin, dr. Rado Kušec, vseučiliški profesor v Ljubljani, dr. Otokar Rybář, in dr. Niko Župančič. Splošno se sodi, da bo sprejel ponudbeni portfelj dr. Rybář, ako bi namestnik Hribar ne hotel zamenjati svojega mesta z ministrskim portfeljem. Veliko šans pa ima tudi dr. Župančič, ki je v notorično ozkih stikih z vodilnimi krogi radikalne stranke.

Beg iz Hlinkove stranke. Bivši tajnik slovaške ljudske stranke Salomon, ki je več kot štiri leta pri stranki deloval, je vstopil v opozicijsko krilo poslanca dr. Vrabca. O vzroku navedenega koraka je sporočil »Slovenskim Novinam«, da se je Hlinkova stranka zvezala s komunisti in Madžari in se več ne zanima za slovaško ljudstvo v vzhodni republiki. Voditelj Hlinkove stranke so se sami odtujili stranki ter s ponosom govorijo o svojih somišljenikih. Opozicijsko krilo poslanca dr. Vrabca je pridobilo zase že 85 mestnih organizacij in ima v 160 podružnicah večino med člani.

Nov Hardingov konferenčni načrt. Iz New Yorka poročajo, da so se v senatu po prečitani Hardingovi poslanici širše govorice, da namerava ameriška vlada sklicati novo mednarodno konferenco ali uvesti diplomatsko izmenjavanje mnenja o dogovoru za vzdrževanje miru med državami ob Atlantskem oceanu. Tudi poslanica že nekako napoveduje tak sestanek z besedami: Sporazum štirih sil, ki izključuje vsako verjetnost vojne v Tihem oceanu, je ojačil zaupanje in vzdrževanje miru in lahko si mislim, da bo služil za vzorec za enake zagotovitve, kjer prihajajo v poštev skupni interesi.

Ku - Klux - Klan. Ameriška vlada ima velike skrbi radi organizacije Ku-Klux-Klan, ki je protikatališka in protijevska. Svoje delovanje razširja sedaj največ v državi Luizijana. Predsednik Harding je že izrekel besedo, da bi poslal v to državo vojaške čete proti oni organizaciji. To bi pomenilo skoro meščansko vojno. Organizacija je bila ustanovljena v južnih državah po emancipaciji črncev. To je združitev belih demokratov, ki ne pripuščajo enakosti plemen. Člani organizacije so v belih oblekah na črnih konjih vodili vojno proti črncem, jih trpinčili in linčali ter se energično upirali zakonom med črnci in belimi. Na jugu je organizacija izginila, pa se je pojavila sedaj na severu, kjer ne preganja črncev, marveč kjer hoče razširiti evangelijsko vero kot edino sredstvo za rešitev republike. Neizprosen boj je napovedala organizacija katoličkom in židom. Člani te organizacije so tudi nasprotni vsem tujcem in so dvignili parolo: »Amerika Amerikanecem!«

Ženska liga za mir in svobodo. Kongres mednarodne ženske lige za mir in svobodo v Haagu je sprejel resolucijo, v kateri se zahteva, da se zgradi novi mir na mednarodni konvenciji. Nadaljnji dve resoluciji pričakuje, da se na bodoči bruseljski konferenci anulirajo mednarodni dolgovni in kompenzacijski računi ter naj se problem obnove opustošenih krajev izpremeni v mednarodno zadevo.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Sobota, 16. dec.: Svatba Kreščakova. Red A.
Nedelja, 17. dec.: ob 2 popoldne: Krojaček junaček. Izven.
Ob 8. zvečer: Kralj na Betajnovi. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Njegovega Velikanstva Kralja Aleksandra. Izven.
Ponedeljek, 18. dec.: Ploha. Red D.

OPERA:

Sobota, 16. dec.: Zaprt.
Nedelja, 17. dec.: Jenufa. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Njegovega Velikanstva Kralja Aleksandra I. Izven.
Ponedeljek, 18. dec.: Zaprt.

— Martijemeta gledališče v Mestnem domu ima v nedeljo, 17. t. m. dve predstavi in sicer prvo ob 15., drugo ob 18. Igrala se bo kot novost Pocičeva dvodejanka »Tri želje« in burka v treh dejanjih »Začarani princ«. Predprodaja vstopnic kakor po navadi v soboto ob 15. do 17. in v nedeljo ob 10. do 12. pri blagajni v Mestnem domu.

— Mladinska predstava po znižanih cenah. V nedeljo, dne 17. t. m. popoldne ob treh se uprizaro v dramskem gledališču zadnji v tej sezoni mladinska igra »Krojaček junačka«. Cene so znatno znižane.

— »Kralj na Betajnovi«. Dramo so igrali 4 smrtni obitelji Cankarjevi. Skrbnišek je igra vestno in prevdano opremljen in vodil. De mortuis nil nisi bene — ne velja za umetniška in znanstvena dela. Svet, ki jih je prevzel, ima pravico in celo dolžnost, meriti jih kritično. Cankar bo ostal velik v prvi vrsti radi svojega jezika, ki daje slovenščini čisto nove možnosti blagoslavlja in jedrnatega izražanja. Daje nam kot biseri ostajalo mnogim njegovim, zlasti manjši prozami in njegovim presenetljivim aforsističnim domisleki. Prapanten je tudi njegov veliki gledališki instinkt za učinkovito vodstvo prizorov in za sušestven dialog. Toda kot umetniški dramatik? Ali eksistira, razen morda »Pohujšanja v dolini šentflorjanske«, ki je satirična balada, med Cankarjevimi v realistično obliko odetimi igrami ena, ki bi do konca ostala na višini ali vsaj obdržala notranjo resničnost? Ali ne prihaja po krepkem začetku, čim bolj se bližamo koncu, vedno več točk, kjer postaja stvar čedalje bolj psihološko in celo po vnanji dogodilnosti neverjetna, včasih pa naravnost tako nemogoča, da izziva v gledalca najresnejše odklanjanje. Saj zahteva od njega včasih v svo neženiranosti naravnost sacrifizio deli intelekta. Za vse verne duše za vsako ceno je Cankar seveda tudi na takih mestih eni in isti genij. V »Kralju na Betajnovi« je že tista svengalska scena v prvem aktu mučna in se ne sklada ne z ljudmi, ne s tonom ostalih dogodkov. Če bi Maska same presenetili mogočnega Kantarja z besedo »morilec« in bi se naslajal na porazen učinek besede, bi bil prizor med ostalimi realističnimi verjeten in jake močen. Toda kratkomejno hipnotična predstava, to je neokusno in skoro smešno. Prizor je s trenin, živim realizmom vsega drugega v pretaliovi, kvart enotni slog. Potem je umor Maska. Če bi ga Kantor izvršil tako nerodno, bi silili njegovo puško po vsej fari in bi ona vsaka zvedavnost, ki je popoldne ve, kam bo šel zvečer kdo vasovat in ki vodi kontrolo, kdo ni bil o tem ali tem času ponoči doma, povzročila, da bi vsaj en človek, če ne več, zločin opazoval in bi zjutraj ves svet s prstom kazal na Kantarja. Kako daleč je sploh mogoče Kantor iti, da je moril, ko se vrne skoro takoj? Pa to bi se se preneslo. Ali oni prizor s sodnikom v zadnjem aktu! Kje na svetu bi bilo mogoče, da bi četudi najmočnejši sodnik, in najbilo prijatelj zaslišanca, ostal ravnodušno neumen do bebstva, če vidi pred seboj človeka, ki se groze stresa in ki pod pezo vesti sam sebi obupno izvije priznanje, da je morilec? Vzemimo na mesto šolanca in raznih presenečenj z obdolženec in pričami vajenega sodnika čisto navadnega analabeta z običajnim povprečnim praktičnim razumom. Celotno ta bi po prvem presenečenju planil kvišku in izpovedal prijatelja, da je morilec, poslušal z grozo in bi se pečal samo še z njo. Ta absolutno nemogoči sodnik pa se še ne zgane, češ, kaj pa ti je danes, da si tako »špansen«, daj ga no raje malo piti in bodi tako ljubezljiv in potrdi mi, da je Bernot vzel, ko je šel zvečer od tebe domov, svojo puško seboj in je Maska ustrelil. Ne govori me. In pri tem ostane ta rinoceros, kakor se ni rodil, odkar stoji svet in se tudi ne more, celo ko mu Kantor pod največjo duševno muko svojo samobitno ponovi in ko pelje mimo hiše orožnika Bernota, zaklinja jočnega se, da je nedolžen. Mene je bilo za pesnika sram, da gledam tako glupost. In končno: Ali je s tem, da si je okrajni sodnik napravil par beležk s svinečnikom in so aretirali Bernota, Kantor že rešen? Ali ne pride še do zelo neprijetne preiskave, do čisto drugega, zelo vajenega sodnika, do sestave obtožnice, do zagovornikov, do razprave pred poroto z bitko med pravnikom in zagovornikom? Ali ne bo preiskava bočes nočes dovedla na dan cel kup važnih okoliščin? A mogočn Kantor je po odhodu »sodnika« naenkrat sopet stari; kamen se mu je odvalil in vse gre sopet po njegovi volji. — Ko sem bil otrok, sem si predstavljal, da morilec, tatove in podobne zgrabilo neki policaj, jih najprvo malo zapro na rotovžu, potem jih pa isti policaj odvedo ne vem kam, da jih malo obesimo, malo ustrelje ali malo ob glavo denejo. Pa mirna Bosna. Ali se ne bo našel noben slovenski dramatik, ki bi Cankarjeve drame očistil nemoroznih stvari in v duhu tega, kar je bil pesnikov cilj, interperiral dobrih

odstavkov vredne popolnitve? Take se mi zde te igre, kakor prekrasno jabolko, ki je pa tu in tam gnilo. Če ne odstranijo gnilih delov, ga tudi uživati ne moreš. Če me Cankarjevi za vsako ceno-verniki radi tega spisa v mislih vtipe v žilci vlegla katarina, kaj zato! Resničnost povedanega ne morejo odpraviti. In mislim, da je Cankar predobro in nam je zapustil preveč resenjalnega, nego da bi ga obdajali z opicjo ljubeznijo, se trkali na prsa in vzklicali: Verujem, ker nočem misliti. Kdor pa se drzne misliti — anathema sili! Izgalsko je »Kralj na Betajnovi« seveda zelo hvalečen. Igrali so jako dobro, vsi. Glavne vloge so bile v rokah Skrbniška, Wintrove, Šaričeve, Železnika, Lipaha in Počka. Vse je pa prekašal Lipah, ki je bil v svoji sladki omajenosti tako pristen kranjski župnik in tudi v sirovosti maski tako presenetljiv, da bi ga lahko kar na fero poslal. Gibi pri jedi, tista sladkasta skromnost pri nastavljanju čaše k ustom, način sedenja za mizo, državni rok in prstov, vse tisto poziranje božjega namestništva, ki postane mnogim duhovnikom druga narava, bravo Lipah! Gabrijelčičeva, ki je že v »Idijotu« pokazala lep talent za predstavljanje deklic, ki tiho trpe, je tudi brutalizirano poldorasto Nino igrala jako pohvalno. — Prezreti ne smemo niti obeh 8-10 letnih fantov Penčka in Francelina, ki sta svoji vili ne premajhni in precej važni vlozi z velikim razumom in zelo naravno izvajala. (Čigava sta neki? Morda nada slovenske Talije za prihodnji rod). Pri Skrbnišku, tem izobraženem in vestnem umetniku, je za nekaj silno škoda. Samouk je, kakor vsi naši dosedanjši igralci in morda se je tedaj, ko se je podajal v poklic, vsled mladostno nezliščenega okusa zagledal v kakšega pogerla na odru, ki mu je imponiral, če je s svojim glasom, rekel bi, tako iz želočda oržjal. Tudi jaz sem bil uverjen, ko sem bil maturant, da je tako orgljanje vseh tragične umetnosti. In morda se zdi večini mladeničev tako. Skrbnišek bi dosegel mnogo več uspeha, mnogo več stika z dušami občinstva, če bi govoril s svojim naravnim glasom. Imam zmejal občutek, da mu bo od napore kar nekaj počilo v telesu. Pri tem zapuščam tak patos vedno vti nepristnosti in trpi po njem verjetnost tudi najboljše igre. Železnik je pa včasih pretiho govoril in se ga ni razumelo. Tudi Gabrijelčičeva je bila mestoma premalo glasna.

— Znanstveno društvo za huzaristične vede v Ljubljani, po svojem ustroju enakovredno s filozofsko - historičnim in filozofskim razredom akademij znanosti, je dne 12. novembra t. l. imelo svoj redni letni občni zbor. V svojem prvem letu je društvo osredotočilo svoje delo predvsem na pridobitev sredstev za izdajo znanstvenih publikacij. V to svrhu se je obrnilo na državne in pokrajinske oblasti in na domače denarne zavode. Ministrstvo prosvete je doslej iz budžetarnih razlogov ponovno odklonilo kako podporo; dana pa je nada, da bo to v prihodnjem proračunskem letu mogoče. Z obžalovanjem je konstatirali, da se domači denarni zavodi, nekateri celo vključ osebni intervenciji in dani obljubi, niso odzvali; edino izjemo dela Kmetstva posojilnica ljubljanske okolice, ki je kot svoj prvi prispevek naklonila društvu 1000 kron. Pač pa je pokrajinska uprava za Slovenijo po pokrajinskem namestniku gosp. ministru Ivanu Hribarju, ki je pravilno ocenilo potrebo in idealno nalogo društva, darovala znesek 100.000 K. oddelek za prosveto in vere pa je za začetek posilnega obratovanja naklonilo društvu 6000 K. V zahvalo za naklonenost je društveni občni zbor imenoval gospoda ministra Ivana Hribarja za svojega častnega člana. Drugi, ki je uvidel potrebo takega društva ter prišel delu za občo in narodno kulturo na pomoč, je gospod knezoškof Anton Bonaventura Jeglič, ki je daroval svoto 10.000 K. Tako je omogočen začetek izdajanja znanstvenih publikacij in bo društvo v prihodnjih mesecih izdalo svoj prvi zbornik, ki bo na 15 tiskovnih polah prinesel okoli deset prispevkov iz jezikoslovja, literarne in domače zgodovine ter filozofije. Požrtvovalno delo je storila tudi »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani, ki je naročila preko 250 posebnih diakritičnih črk za lingvistične razprave, ki jih bo odsele tudi v Ljubljani možno tiskati.

— Harry Sheriff: Hič papeža Lukrecija Borgia, roman, po zapiskih škofa Burkada, tajnika papeža Aleksandra VI. Ljubljana 1922 str. 177. Cena 25 Din. vez. Din 30. po pošti 2 Din. več. Znameniti in splošno pozornost vzbujajoči roman Hič papeža, ki popisuje razuzdano in zločinsko delovanje papeža Aleksandra VI. in njegovega sina Cezarja ter ljubezenske spletke in podatke lepe hčere vročerkve Lukrecije, je pravkar izšel v ponatisku in se dobiva v Narodni knjižarni in pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

— Veliki narodni kalendrar »Jugoslavija« za leto 1923. U najskorjije vreme izide iz štampe kalendrar »Jugoslavija« ko ga izdaje Savez Dobrovoljaca u Zagrebu. Kalendrar opseže 20 štampanih tabaka sa 320 stranic, na finoj hartiji. Pored mnogobrojnih i još nigde ne objavljenih slika iz ratova za oslobođenje, kalendrar donosi ceo jedan niz odličnih popularnih članaka naših najistaknutijih javnih radnika. Kalendrar donosi veliki broj stvarnih podataka v svakom nastojanju za našu što skoriju i što svestraniju konsolidaciju. Naročita je pažnja poklonjena stanju i prilikama naše braće u ropstvu počevši od one pod Talijanima, Nemcima, Madžarima i Rumunijama pa sve do onih na krajnjem jugu naše države za čiji se opstanak i jade danas kod nas gotovo ništa i ne zna. Svi ovi članci pisani su stvarno i stručno. U kalendraru se također nalaze i detaljni podaci o životu i prilikama one naše braće što odože u Americi i u Australiju da tamo traže sažušni kruh. Posle svega ovora mešena su u kalendrar i naša oslobođilačka delatnost sa onih strana o kojima se do sada nije pisalo. Opisan je i tanično dobrovoljački pokret u

Srbiji i Italiji, jer smo u lansko mizdanju kalendara opisali taj pokret u Americi i Rusiji. Končno dolazi i zabavni deo kalendara sa obilnom i odabranom sadržinom. Ne treba da bude i jedne jugoslavenske kuće, a naročito ne treba da bude ni jednog dobrovoljca, koji ne nabavi sebi kalendrar »Jugoslavija« za 1923. god. Narudžbe i novac se šalju na Savez Dobrovoljaca, Zagreb, Kipni trg, br. 9. Cena je kalendara 18 dinara. Knjižarima i preprodavcima 15% popusta. Tko pošalje unapred 18 dinara dobije kalendrar sa plaćenom poštarinom.

Glasbeni vestnik.

Proslava 50 letnice „Glasbene Matice“.

Slavnostno predavanje dr. Jos. Mantuanija.

Včeraj zvečer se je vršilo v Filharmonični dvorani kot uvod k jubilejnim svečanostim »Glasbene Matice« predavanje dr. Mantuanija. Predsednik dr. Vladimir Ravnihar je pozdravil mnogoštevilne udeležence in omenil bogati spored, ki ga je pripravila Glasbena Matica za svojo proslavo, nakar je sledilo naučno predavanje dvor. sv. dr. J. Mantuanija o delovanju Glasbene Matice in njenem pomeni za razvoj slovenske glasbe. V prvem delu predavanja, ki je obsegal zgodovinske podatke in razvoj naše glasbe do 1848. l. je predavatelj znanstveno utemeljil, da sega slovenska glasba v davno preteklost, kar dokazuje, da je trditve Nemcev, češ da mi živimo na tem polju od njihovih duševnih darov, popolnoma neupravičena. Naša glasbena kultura je stara in se nadaljuje neprestano od davnih dni do danes. V drugem delu je naklešal pomen na Dunaju leta 1848. ustanovitvenega društva »Slovenija«, čigar zasluga je, ga je bila Glasbena Matica ne po imenu, pač pa po bistvu ustanovljena že istega leta. Po 1848 letu je postala naša glasba ne samo umetniško popolnejša, marveč tudi narodna. Po inicijativi Vojteha Valente je bila Glasbena Matica 1872. leta uradno priznana kot umetniška institucija. Do sedaj je izdala ta institucija nad 60 publikacij, v katerih so zastopani skoraj vsi slovenski skladatelji, deloma tudi cerkveni, tako, da je na tej podlagi mogoča glasbena izobrazba vsaj do gotove meje. Zanimiv je učinek Glasbene Matice na Filharmonično društvo, ki je izvajala do ustanovitve poslednje 10 slovenskih pesem, po 1872. letu pa so skoraj pri vsakem koncertu zastopani ne samo slovenski, marveč slovenski skladatelji sploh. Glasbena Matica je začetnica vsake dobre glasbe, četudi v prvi vrsti slovenske in slovanske. V svojem 50letnem delovanju je proizvajala 328 umotvorov različnih skladateljev. Njena bodočnost na eni strani in preteklost na drugi se opira na vzgojo naraščajo. Od 28 učencev, ki jih je imela v začetku in od ene sobice, ki jo je imela na razpolago po ustanovitvi, se je povzpela do skoraj stokratnega prvotnega števila učencev in do dveh hiš, ki pa še ne zadostujeta. Največji njen uspeh pa je ustanovitev konservatorija kot najvišje institucije za glasbeno vzgojo. S tem seveda njena naloga še ni končana, ona bo šla dalje, kajti zgradba, ki stoji na tako solidnem, skozi stoletja zgrajenem temelju, se ne da uničiti. Z željo, da bi oni, ki bi govorili ob priliki druge 50letnice, lahko konstatirali še več in lepših uspehov v delovanju naše Glasbene Matice, je dr. Mantuanij zaključil svoje predavanje.

— Spored sinfoničnega koncerta orkestralnega društva »Glasbene Matice« v Ljubljani s sodelovanjem g. Ivana Levčarja in članov Narodnega gledališča v Ljubljani pod vodstvom kons. prof. Karla Jeraja obsega sledeče točke: a) Preludij (Advent, pričakovanje Odršenika). b) Noel (Božič, rojstvo Kristusovo). c) Pastorali Scherzo. (Prvič izvajano). d) Ant. Lajovic: Adagio, za veliki orkester. Karel Jeraj: Lepa Vida. Melodramska skladba v narodnem tonu. Deklamira g. Ivan Levčar. 5) L. M. Škerjanc: Odlomki iz godbe k »Zlahtnemu meščanu«: a) Andante molto, b) Poco marziale, c) Lento, d) Tempo di Menuetto, d) Gallop. Emil Adamič: a) Tatarski ples iz »Tatarske suite«. b) »Mož z medvedom«, iz suite »Iz mole mladosti« c) Scherzo, Potrkas ples. (Prvič izvajano). — Predprodaja vstopnic v Matici knjižarni na Kongresnem trgu.

— Sinfonični koncert izvršnih slovenskih skladb orkestralnega društva Glasbene Matice, združenega s orkestrom Narodnega gledališča, bo danes zvečer ob 8. uri v Unioni pod vodstvom kons. prof. Karla Jeraja.

— II. simfonični koncert muzike Dravske divizije se vrši sredi januarja meseca 1923. Za ta koncert pripravila kapelnik dr. Čerin veliko simfonijo češkega skladatelja K. B. Jiraka. Jirak je našemu občinstvu v najboljšem spominu kot dirigent slavnega češkega mešanega zbora »Hlahola«. Kot skladatelj spada k zastopnikom najmoderneje češke smeri: c moll simfonijo je izvršil leta 1916. Po obsegu in instrumentaciji je simfonija grandiozno delo, po svoji

kompozicijski tehniki in tematičnem delu se lahko uvršča med najboljše umetniške tvorbe glasbenega slovstva.

— Koncert Zkovec na Vrhniki. Občinstvo v Vrhniki in okolice opozarjamo še enkrat na koncert kvarteta »Zika«, ki se vrši v nedeljo, dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Program je nekoliko izpremenjen in gotovo še lepši, kot je bil prvotno objavljen. Kvartet »Zika« si je na svoji turneji po Nemčiji in Češkoslovaški, zlasti pa pri Donaueschingenskih glasbenih slavnostih priboril svetovni sloves in zato je dolžnost občinstva, da da napolni dvorano do zadnjega kotička.

— Operetni Libretl. — »Mefistofeles.« Pravkar je izšel peti zvezek Operetnih Libretov: »Mefistofeles«, opera v štirih dejanjih s prologom in epilogom. Besede in glasbo zložil Boito, prevedel Ivo Šorli, 48 strani, cena 3 D. Libreto te opere, kakor tudi drugih, dosedaj že izšlih, se dobivajo v Zvezni tiskarni v Ljubljani, Wolfova ulica. Raprodajalcem običajen popust. V razprodaji so tudi pri blagajni v operi in pri opernih biljetarjih.

— Pevski kolektar za leto 1923. Zveza pevskih zborov se je vkljub ogromnim stroškom odločila letos izdati kolektar »Pevski kolektar«. Po vsebini in obliki upamo, da smo postregli našim pevcem in pevkam, kakor tudi vsem ljubiteljem slovenskih pesmi. Poleg običajnega kolektarja prinaša kolektar kratke in markantne sestavke o Forsterju, Vilharju, o Stetlu, o jubileju Glasbene Matice, g. Hubada in g. Dražila ter pregled delovanja »Zveze«, da se vsak pevec seznani z namenom in pravili Zveze, so ta ponatisnena v kolektarju. Posebnost »Pevskega kolektarja« pa so vrlo posrečene karikature naših priznanih in poznanih pevskih delavcev: gg. Hubada, Dražila, Adamiča in Prelovca, ki jih je narisal France Podrekar. Cena vezanemu kolektarju je Din. 10 in je moralna dolžnost vsakega zavezanega pevca in pevke, da si naroči ta kolektar. V zvezi s kolektarjem so izšle Karikature zgoraj imenovanih gg. tudi kot razglednice na finem chrom papirju in jih cenl. občinstvu prav toplo priporočamo v nakup. Cena razglednici 75 par. Pevskim društvom priporočamo, da naroče pošiljke kolektivno. Vsa naročila sprejema za kolektar ter razglednice razpošilja »Zvezna knjigarna, Ljubljana Marijin trg 8.

Sokolstvo.

I. Jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani.

I. Jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani.

(Prof. E. Gailliez, belgijski oficijelni delegat na I. Jugoslovanskem vsesokolskem zletu v Ljubljani, je napisal v »Bulletin officielle«, glaslu belgijskih gimnazij, obširno in zanimivo poročilo o tem zletu. To poročilo priobčujemo v prevodu.)

Ali se je mogoče spomniti na to ime, ne da bi vzbudili v sebi množico idej in občutkov?

Treba bi bilo cele knjige za spomine, ki se nanašajo na sladko in harmonično ime »Ljubljana«.

Sedaj, ko je mednarodna tekma za nami, priznamo, da so morali imeti telovadci dosti poguma in pozitivnosti za to veliko nalogo, posebno če pomislimo, da je bilo vse proti njim: ni bilo denarja; federalna blagajna ni nič obetala; nekateri tovariši so nasprotovali.

K sreči je bila pešička ljudi, med njimi predsednik Cupéris in tajnik Devalerola, ki so dejali: »To mora biti! in ki so uverili o tem tudi druge. In bilo je.

Tem bolj, če je danes žal onim tovarišem, ki niso sledili telovadski dolžnosti, ko čitajo o tem zletu; drugi bodo ravnali drugače. Vsi telovadci pa morajo biti vedno hvaležni onim, ki so pripomogli, da smo se udeležili zleta.

V ponedeljek 7. avgusta je odpotovala belgijska grupa na dolgi pot; v njej so bili: de Lannie, de Winter, Gibens, I. J. Verboven, Gyselincx, Verstraten, van Langendonck, Gailliez in gospa Gailliez. Odhod je bil melanholičen, če se pomisli, da nas je pozdravil na kolodvoru samo en član od desettisoč članov, ki jih šteje Savez belgijskih telovadcev...

Pot je bila monotona do Monakovega, edinega mesta, v katerem so se vpirali v nas antipatični pogledi in kamor smo dospeli v torek ob 16. uri. Tovariš Wilmet nas je tu dohitel. Krasno mesto.

V sredo 9. avgusta ob 8.35 odhod v Salzburg, na avstrijsko mejo, v družbi luksemburških tovarišev. Pregled priloge, nadpregled, žigosanje potnih listov, napoved denarja. Kakor leta 1920, za Prago, tako bodo tudi sedaj najboljši potni list magične besede: »Telovadci za Ljubljano«. Boj za mesto v vagonu; vsi vlaki so prenapolnjeni. Vozimo se skozi božanstveno Tirolsko. Tu je nepretrgana vrsta najlepših naravnih krasot. Nekoliko ur se vrste pred našimi vsiljenimi očmi: gore, gozdovi, doline, vasi in gradovi, postavljeni na omotičnih višinah. To je čarobna zemlja.

Zakaj uživajo samo nekateri te krasote, ko se vendar na drugi strani trošijo dnevno ogromne svote za duševno in moralno degeneracijo človeka?

Ob 20. uri. — Jesenice, jugoslovanska meja. Razvilemo našo trobojnico. Evo dr. Janka Pretnarja, ki nam je prišel nasproti. In Osvada, starostar jeseniškega Sokola. Zdravo, Belgijci, Zdravo! Povsod se oglašata dobrodošlica. Končno dospemo ob 23.30. uri v Ljubljano, Zdravo, Belgijci, Zdravo!

Ko stopimo iz voza, nas pozdravi dr. Ravnihar, starosta JSS, tu so še dr. Mur-nik, načelnik, in Riko Fux, glavni tajnik JSS. v družbi številnih tovarišev. V avtomobilu se nas je odpeljalo v hotel.

V četrtek, 10. avgusta, »Bela Ljubljana«. Zares bela. Ko jo je leta 1895. porušil potres, so jo nanovo sezidali in od tedaj ima novo lice. Vse hiše so samo iz belega kamna. Dosti je veličastnih zgradb. Ulice so tlakovane, prahu je včasih toliko, da izgledajo mesto, ljudje in živali beli, beli,

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1922.

beli... Viljugova Ljubljanska s kristalno vodo in z lepimi bregovi kot njeno ime, teče skozi mesto.

Telovadišče meri 150 : 100 m. Okoli telovadišča je postavljeno telovadno orodje, dovršeno izdelano v tovarni našega starega prijatelja Staneta Vidmarja. Nove tribune, ki spominjajo na Orjant, morejo sprejeti 50.000 gledalcev. Skozi 40 vhodov in izhodov se izprazni prostor v nekoliko minutah. Pod glavno tribuno je cela vrsta okrepčevalnic, pod ostalimi tribunami so oblačilnice za telovadce in telovadkinje. Dvesto W. C., pošta, telefon, soba za sodnike, Rdeči križ itd. Vse je tukaj. Nič se ni pozabilo. In to o prvem vsesokolskem zletu!

Ob 20. uri seja sodnikov. Samo Francozi manjkajo.

Zaradi odsotnosti M. N. J. Cupérosa, predsednika mednarodne telovadne zveze, smo predlagali predsednikom v imenu belgijske telovadne zveze tovariša dr. Vančiča, spoštovanega načelnika COS; predlog je bil sprejet soglasno in z odobranjem. Nato se je sestavilo sodniško listo.

Mednarodna tekma.

Petek, 11. avgusta. Zrež je določil sledeči red pri tekmovalstvu: 1. Čehi; vadiitelj Čzada, 2. Luksenburžani; vadiitelj Thommes, 3. Jugoslovenci; vadiitelj Murnik, 4. Belgijci; vadiitelj Lannier.

Ob 9. je zazvonilo. Pri vstopu na telovadišče so se pojavile štiri tekmovalne vrste. Čehi, impozantne postave; Jugoslovenci, rjavci od solca in mirni Luksenburžani in Belgijci, malo blesti in vznemirjeni. Nastane tišina. Potem pa naenkrat: »Zdravo, zdravo!« Gledalci pozdravljajo stoje branilce zastav njihovih držav.

Solnce žge.

Tekma se prične. Takoj se je opazilo, da bo borba za prvenstvo med Čehi in Jugoslovenci; premoč Belgijcev nad Luksenburžani je bila vidna.

Od prostih vaj se je prešlo na predpisane in poljubne vaje na orodju.

Lep primer prisotnosti duha. — Čeh je imel ob koncu vaje premalo koleba, da bi jo končal. Hipoma ugonne nalahno ležiti in se vrže naprej do spetne stoji s tem, da je opisal krasen polkrog. In vse to je bilo napravljeno z največjo lahkoto, točnostjo in eleganco.

Kaj naj so storili Belgijci in Luksenburžani nasproti takim orjakom? Storiли so pač to, kar so mogli in na tem mestu moramo izreči našim telovadcem najiskrenejše priznanje nad nadčloveškim pogumom, s kakršnim so se borili proti vsakemu upu.

Med tem je 1. ura. Vročina je neznozna, orodje žgoče. Luksenburžani začne veletič, naenkrat zavpije in pade z droga; na obeh dlaneh ima kožo popolnoma odrgano. Mora odstopiti. Tudi trije drugi tovariši so ranjeni, a vstrajajo pri delu navzlic povezanim rokam.

Javijo nam prihod francoske vrste, ki želi nastopiti. Vodi jo tovariš Bouchon, načelnik zveznega zleta v Marsellu. Nastopili bodo ob 4. popoldne.

Sobota, 12. avgusta. Po končani telovadbi na orodju je rezultat sledeči: Belgijci 554-75 točk, Francozi 545-75 točk, Luksenburžani 480 točk. Skok v višino naš izenači s Francozi, pri teku so Belgijci zopet za 6 1/2 točke naprej.

Hudo je za metanjem krogla. Ranjeni morajo držati kroglo s konci prstov. Francija je za 5 1/2 točke pred nami.

Končno plavanje! Čehoslovenci in Jugoslovenci niso več ljudje, oni so ribe. Francozi plavajo dobro, slede jim Luksenburžani. Za Belgijce je smrtni udarec: De Winterna in Verstraetena prime krč.

Končno je. Sedma mednarodna tekma pripada zgodovini.

Končni rezultat mednarodne tekme: Čehi 773 točk, Jugoslovenci 764, Francozi 636, Belgijci 627-75, Luksenburžani 559-75. Maksimum dosegljivih točk je bil 910. Prvo mesto je pripadlo vrsti, ki je dosegla 8/10 (= 728 točk); drugo mesto je zahtevalo 7/10 (= 637 točk) in tretje mesto 6/10 (= 546 točk). Čehi in Jugoslovenci so dobili po eno prvo darilo. Francozom, Belgijcem in Luksenburžanom, ki so dosegli po 6/10 od dosegljivih točk, je pripadlo tretje darilo. K mednarodni tekmi se bomo še povrnili.

Zvečer tega dne je bil veličasten sprejem v palači kraljeve namestnika.

— Ljubljanski Sokol opozarja svoje članstvo na »Spominski spis« o I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v Ljubljani, ki ga začne januarja 1923 izdajati Jugoslovanski Sokolski Savez v Ljubljani. Delo bo obsegalo približno 20 tiskovnih pol četverke in bo tiskano na papirju za umetniški tisk. Med besedilom, ki bo izčrpano opisalo ves zlet od prvih priprav do slavnega zaključka, bo natisnjenih okrog 200 slik. Celostranske in izredno značilne slike bodo natisnjene na posebnem papirju. »Spominski spis« bo elegantno, umetniško okusno delo trajne vrednosti. Izhajal bo v mesečnih zvezkih, obsegajoč po dve polji. Vseh zvezkov bo 10, zadnjemu zvezku bodo priložene originalne platnice. Cena vsakemu zvezku s poštnino in odpravo je določena 20 Din. Povpraševanje po spisu je posebno od inozemcev veliko in smo preprčani, da tudi naši bratje in sestre ne zamudijo prilike, da se naroče na spis, ki bo kras vsake knjižnice, vsake sprejemnice. Naročila se sprejemajo vsak delavnik od 18. do 19. ure v odborovi sobi v Narodnem domu do 20. t. m. Naročilo stopi v veljavo šele tedaj, ko vsakdo plača polovico zneska naprej t. i. 100 Din. (sto dinarjev).

— Sokol I. vabi vse člane in članice, ki se zanimajo za drsalstvo na Taboru, za nje vzdrževanje in ves obrat, da se udeležijo sestanku v nedeljo 17. t. m. ob 10. dopoldne na Taboru. Udeležba drsalške komisije in vseh gospodarskih funkcionarjev obeh odborov je nuja. — Druga češka ura je v nedeljo ob 14. na Taboru. — Starosta.

— Sokol v Šiški priredi danes 16. t. m. zvečer v ljudski šoli predavanje »Kulturne in socialne institucije na Čehoslovake«. Predava sestra Engelmannova.

— »Jugoslovanska zajednica« in sedanja politična situacija. Kakor smo se informirali, je imelo vodstvo »Jugoslovanske zajednice« zadnji teden več sej, na katerih je razpravljalo o politični situaciji. Na vseh teh sejah se je ugotovilo, da stoji »Jugoslovanska zajednica« slej kot prej neomajno na temelju načel, proglašanih v zagrebški resoluciji. Predvsem vstraja na zahtevi, da se v državnem in narodnem interesu čim najprej spravi s sveta nesrečni hrvatsko-srbski spor in se sklene s Hrvati pošten sporazum. Dokler se tej kardinalni zahtevi ne ugodijo, bo »Jugoslovanska zajednica« ostala dosledno v najostrejši opoziciji proti vsaki vladi in naj je ta poslovna ali volitvena.

— Neresnična vest. Zagrebške »Novosti« poročajo, da je poslal ministrski predsednik Nikola Pašić brzojavno poudbo dr. Ivanu Tavčarju, da bi vstopil v njegov volitveni kabinet. Ta vest je docela izmišljena. Pašić ni poslal dr. Tavčarja pa tudi ni sprejel nobene takšne brzojavke. Vse je torej tendenciozna, najbrže gladko izmišljena v redakciji »Novosti« ali pa je bila podložena kot kukovično jajce.

— Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra. Dvorni maršalat objavlja program glede rojstnega dneva Nj. Vel. kralja Aleksandra I. dne 17. t. m. Po svečani službi božji v saborni cerkvi je na dvoru sprejemanje čestitk in svečana avdienca. Ob 11.45 čestita Nj. Vel. kralju diplomatski kor, za tem patriljarh Dimirije, predsedstvo narodne skupščine, narodni poslanci, zastopniki kulturnih organizacij ter civilni in vojaški dostojanstveniki.

— Na kraljev rojstni dan razobesite zastave! Mestni magistrat vabi vse hišne posesnike in prebivalstvo, da okrasijo na rojstni dan našega kralja, dne 17. decembra 1922 svoje hiše in okna z državnimi ali narodnimi zastavami.

— Radi jubilejne koncerte »Glasbene Matice« je restavracija Union otvorena danes do 12. ure ponedelja.

— Iz zdravniške službe. Imenovan so: sekundarji dr. Aleksander Kuhar za asistenta kirurškega oddelka splošne bolnice v Ljubljani, sekundarja splošne bolnice v Ljubljani dr. Ante Gorčič in dr. Anton Cizelj pa za asistenta bolnice za ženske bolezni v Ljubljani.

— Odlikovanje prosvetnih delavcev. Na predlog ministra prosvete je Njeg. Vel. kralj podpisal ukaz o odlikovanju javnih delavcev. Odlikovani bodo profesorji in ravnatelji iz vseh delov države.

— Strossmayerjev polk. 15. artiljerijski polk v Osleku si je na predlog polkovnika T. Živkovića izbral za svojega patrona nekdanjega vladiko Josipa Jurja Strossmayerja. Na rojstni dan Strossmayerjev dne 4. februarja bo osleški polk prvič slavil svoje novo krstno ime.

— Pokojniški zavod za nameščence. Volitev delegatov je razpisana na dan 5. februarja 1923. Imeniki volitev so razporejeni od dne 19. decembra 1922 do 2. januarja 1923; reklamacijski rok je določen do vstevši 2. januarja 1923. Kandidatne liste, ki so pri volilni komisiji na razpolago, je treba vložiti do 2. januarja 1923 dopoldne do 10. ure. Razglas bo objavljen v Uradnem listu za Slovenijo in v Dalmatinskem Glasniku. Sicer se pa opozarja na knjigo »Pokojniško zavarovanje nameščencev«, založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, ki prinaša statut, pokojniški zakon in umesten komentar.

— Auguste Gauvain, znani francoski publicist, je bil, kakor je poročalo časopisje, imenovan za člana akademije političnih in moralnih ved. To priznanje velikega časnika ne bo pozdravili z veseljem samo Francozi, ampak tudi slovanski svet. Mnogo let že piše g. Gauvain uvodne članke v »Journal des Débats« in vodi tako še danes zunanjo politiko najstarejšega francoskega časopisa in ravno njegov vsakdanji uvodni članek velja kot smernica francoskega staro-liberalnega naziranja, katerega najvažnejši zastopnik je ravno »Journal des Débats«. Gauvain si je zbral vsako leto svoje članke v knjigo in te knjige, zbirke njegovih člankov, so postale takorekto politične ročne knjige sodobne zgodovine. Za slavnostno številko našega lista o priliki kraljeve poroke smo priložili članek, ki ga nam je stavil g. Gauvain na razpolago. Prepričanemu zastopniku slovanske - francoskega prijateljstva kličemo iz srca: Na mnoga leta!

— Petdesetletnica. Dr. Ivo Šubelj, dvorni svetnik v p., slavi danes na svojem domu v Kamniku svojo petdesetletnico. Dvajset let je služil v zunanem ministrstvu, v zaupnem departementu za šifriranje in dešifriranje državnih depeš in je zaradi boleznih tik

pred prevratom stopil v začasni pokoj. Ob prevratu je stopil na čelo Narodnemu svetu v Kamniku in je z veliko energijo vodil politične in vojaške posle v prehodni dobi. Začetkom leta 1919 je bil član naše mirovne delegacije v Parizu, odkoder pa se je radi slabega zdravja vrnil predčasno. L. 1920 je z vso vmeno in njemu lastno vztrajnostjo in odločnostjo delal v plebiscitni komisiji v Velikovcu. Ko se mu je zdravje dovolj okrepilo, se je javil v Beogradu na službo, a — tam niso reflektirali na edinega slovenskega izsolanega diplomata, moža bogatih izkušenj in ogromnega, zlasti jezikovnega znanja. Saj govori nad deset jezikov, med njimi francosko in angleško kakor svoj materinski jezik. Med nami ga ni človeka, kateremu bi bile vse tajne spletke, ki so vodile do svetovne vojne, tako znane kakor dr. Šubelj. Tudi naši mirovni delegaciji je dal dragocene informacije. Dr. Šubelj je z dušo in telesom Jugosloven, ki ima vedno odprte roke za vsa resnično koristna kulturna društva. Posebno pa se ga gotovo spominja obilica nekdanjih dunajskih visokošolcev, katerim je z radodarno roko pomagal v zadregi in sili. V nadeji, da pride njegov veliki talent in njegovo obsežno znanje tudi v naši novi državi še enkrat do zaslužene veljave, mu kličemo ob njegovih 50. letih: Na mnoga leta!

— V Mozirju je v četrti umrl g. Anton Gorčič, poštar v pok., oče zdravnikov g. dr. Josipa Gorčiča in dr. A. Gorčiča. Pokojnik je dosegel redko starost 81 let. Njegova hiša je bila znana po vsej Savinski dolini. Pokojnik je bil v sedemdesetih in osemdesetih letih pred stoletja duša narodnega gibanja v Gorenji Savinski dolini. Z njegovim sodelovanjem je bil ustanovljen v Mozirju »Sokola«, ki je eno najstarejših sokolskih društev v Sloveniji. Dolga leta je bil Gorčič podstarosta tega društva. Zupanje svojih sočlancev je pokojnik vžival v polni meri. Zato je bil že kot mlad mož izvoljen za župana in je županovstvo rodemu svojemu trgu skoraj polnih 30 let. Ko se je ustanovila Gornjesavinska hranilnica in posojilnica, je bil Gorčič med njenimi ustanovniki in je ostal njen odbornik dolga desetletja. Opetovano je bil načelnik okrajnega zastopa gornjesavskega, obenem pa tudi načelnik okrajnega šolskega sveta. Vsa ta častna mesta je opravljal z redko poštrevnostjo in z največjo vmeno. Bil je marljiv kot mravlja in je posvetil vse svoje moči javnemu blagru. Ko se je pred dobrih 20 leti pričelo v Gornji Savinski dolini napredno gibanje, je pok. Anton Gorčič bil z vsemi simpatijami na strani onih, ki so skušali med ljudstvom pridobiti tla naprednim idejam. Ker je bil stric konzula dr. Josipa Gorčiča, ki je med vojno izstopil iz avstrijske službe ter odšel nato v Ameriko, da se posveti propagandi za jugoslovanske ideje, je bil pokojnik med vojno pod strogim nadzorstvom avstrijske policije. Pa tudi to mu ni vzeło poguma, da bi z vsem prepričanjem ne veroval v zmagovito pravico jugoslovanske stvari. Kot sodnik dr. Josipa in Mihaela Vošnjaka je bil na Štajerskem med prvimi, ki so jeli v Savinski dolini orati narodno ledino in vzbujati ljudstvo iz mrtvila. Blagemu pokojniku, ki si je pridobil velike zasluge za Gornjo Savinsko dolino, bodi ohranjen blag spomin, njegovi spoštovani rodbini naše iskreno sočutje.

— Razstava slik. Z današnjim dnem je pri trdnici K. Tili na Kongresnem trgu 8 stalna prodajna razstava umotvorov naših umetnikov. Ogledovanje je brezplačno in brezobvezno. Ljubitelji umetnosti se posebno opozarjajo na to, da so umetniki za to otvoritveno prodajno razstavo določili za svoje proizvode najnižje cene, tako da je sedaj najugodnejša prilika za nakup umetnin. Trdka Tili bo dobavljala vse potrebščine za umetnike in tehnike ter je vse blago že na potu, katero bo pa mogoče pri carinarnici prevzeti šele takrat, ko bo ukinjena prepoved uvoza. Pač pa ima že sedaj v zalogi Mussinijeve in Schoenfeldove barve ter prvovrstne paste. Umetniki, ki so udeleženi, dobe potrebščine z znatnim popustom.

— Občinstvo opozarjamo, da se vrši predprodaja vstopnic za jubilej. koncerta in sicer za simfonični koncert danes ob 8. zvečer v Unionu in za vokalni koncert pevskega zbora »Glasbene Matice« jutri v nedeljo ob 4. popoldne v Unionu, danes cel dan in jutri v nedeljo dopoldne od 8. do 12. ure v Matični knjigarni na Kongresnem trgu, poslopije Filharmonične družbe. Za oba koncerta je že dovolj sedežev na razpolago.

— Maki Lindere v Ljubljani. V Koprarjevi ulici je včeraj izvajal najbolj komične kino posnetke — namreč ne Maki Lindere, glasoviti komik, temveč njegov konkurent Maki Strukelj. Izvajal je ob 6. zvečer ne preveč blagodejni koncert, ki ga pa stražnik ni hotel poslušati. Maki pa se je tako vžejal, da se vlegel na sredo ceste. No stražnik ga je nato s božjo pomočjo spravil na neki voz in veselo so odšli na policijo. Maku se pa vožnja ni dopadla ter je skočil z voza, priletel v elegantnem loku ravno na sredi Krekovega trga na cesto. Prizor je bil res diven za »kino«. In če bi Maki Lindere videl svojega konkurenta bi brezdvomno izjavil: »Ta zna več kot jaz!« Strukelj je med tem dobil spremstvo še enega stražnika, katerega se je ginjeno oklenil in vzkliznil: »S teboj pa že grem!« Reprija Strukeljevega tragikomije pa se bo končala pred sodiščem.

— Zadnja prilika je danes in jutri, da si ogledate »Indijski grobni spomenik« v »Kino Tivoli«, ki prikazuje v tem filmu ves čar tajinskega Orienta in nadnaravno delo fascinirajoče Indijske magije. Prvi del prikazuje prhod svetovnega arhitekta Rowlanda v Indijo, na povelje indijskega radže Ešnapura, da postavi spomenik svoji nezvesti ženi na visoki gori Tibeta. Arhitekt pa noče postaviti živi ženi grobnega spomenika, temveč se zaveže, da postavi spomenik večni ljubavi. S tem končuje prvo dejanje. Originalni posnetki Indije so najlepši del filma. V ponedeljek 18. t. m. drugi del. Torej samo še dva dni!

— Vloge na tekoči račun pri Mestni hranilnici ljubljanski. Kakor se nam poroča, je ministrstvo trgovine in industrije dovolilo Mestni hranilnici ljubljanski, da sme poleg hranilnih vlog sprejemati tudi vloge na tekoči račun. Glej inserat v današnji številki lista.

— Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Tratnik« na Sv. Petra cesti št. 25. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure

— Čevlja za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za g. oficirje, lovce itd., se dobe na glavni zalogi tovarna Peter Kozina & Co., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih, deklek se zaloga traja.

— V kino »IDEAL« predvaja se v ponedeljek, torek in sredo t. i. 18. 19. 20. dec. t. i. zelo zanimiv film »Na smučeh v švicarskih alpih«. Film je prava dovršenost posnetkov narave in smučarskega športa. Med prvovrstnimi smučarji zastopani so dr. Baader, Schneider in dr. Villinger, ter se obisk pripraveča občinstvu, ki se zanima za naravno krasoto sloh, posebej pa še vsem športnikom. Predvajanje vrši se kakor običajno ob 4., pol 6. 6. 7. in pol 9. uri zvečer.

— Otvoritev kleti v »Zvezdi«. Kavarinar in restavratore g. Fran Krapež v »Kazni« priredi kleti v okusne vse moderne zahtevam ustrezajoče gostilniške prostore. Na novo je uredil in opremil tudi kegljske. Kakor čujemo odpre gostilniško klet prihodnji četrtek dne 21. t. m.

Najnovejša poročila.

Pašić sestavlja poslovno - volitveno vlado!

— Beograd, 16. dec. (Izv. Sprejeto ob 13.45.) Tekom današnjega dopoldneva se je situacija taklo razjasnila, da je sedaj povsem pozitivno gotovo, da je snoči g. Nikola Pašić od krone prejel ponovno mandat za sestavo vlade in to po možnosti poslovne, v službu nemožnosti take vlade pa ima Pašić nalogo sestaviti oziroma poslovno spremiti v volitveno.

— Beograd, 16. dec. (Izv. Ob 16.45) Današnja, pravkar izšla »Politika« javlja:

Snoči ob 18.30 je bil g. Nikola Pašić na dvoru in je ponovno dobil mandat za sestavo poslovne vlade. Če v tem ne uspe, ima g. Pašić od krone pooblastilo, da sestavi volitveno vlado.

»Politika« dalje pristavlja, da se je krona odločila za ta korak vsled neodločnega nastopa demokratov.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Vest o Pašićevi »poslovno - volitveni vladi« je v vseh političnih krogih vzbudila splošno iznenadenje in presenečenje. »Politika« dalje omenja, da namerava Pašić v to vlado povzati tudi zastopnike izven parlamentarnih skupin, pred vsem skupino Mihalović — Suplio na Hrvatskem in skupino Hribar — dr. Tavčar — dr. Zupanić, dalje Pašić računa na muslimane - centraliste, ev. samostojne kmete in narodne seljake.

VOLITVE.

— Beograd, 16. decembra (Izv. Ob 16.45) »Politika« dalje omenja, da namerava Pašić izvesti volitve v mesecu marcu prihodnjega leta.

RAZNE KOMBINACIJE O MINISTRSKI LISTI.

— Beograd, 16. decembra (Izv. Ob 13.45) Že snoči, zlasti pa tokom današnjega dneva so se pojavile v parlamentarnih krogih razne kombinacije o ministrski listi. V demokratiških krogih vlada splošna konsternacija. Današnje »Vreme« tudi potrjuje, da pozove g. Pašić v svoj kabinet politike izvenparlamentarnih skupin, ki so radikalnem naklonjene.

Med imeni ministrov se pojavljajo ona imena, ki sem jih bil že danes zjutraj javil. V Pašićevem novem kabinetu ostanejo vsi dosedajni radikalni ministri. Na novo vstopijo Ljuba Jovanović, dr. Vel. Janković, Grgić in drugi. Današnje »Vreme« javlja, da bo baje izvenparlamentarne skupine v Sloveniji pozvan v kabinet dr. Vladimir RAVNIHAR. (Opozarjamo na današnjo dnevno »Jugoslov. zajednica«.)

Pašić je tokom današnjega dopoldneva imel daljšo konferenco z voditelji radikalne stranke.

Dunajske alarmantne vesti o pripravah Italije za boj proti Jugoslaviji.

VOJAŠKA KONVENCIJA MED ITALIJO IN MADŽARSKO.

— Dunaj, 16. dec. (Izv.) Tukajšnji »Tag« priobčuje iz Beograda datirano alarmantno vest o pripravah Italije za boj proti Jugoslaviji. Redakcija izrečno veli, da prevzame za to vest popolno odgovornost. Poročilo veli:

Beogradska javnost je vznemirjena radi vesti iz Rima, iz katerih je posneti, da oficirska skupina fašistov pripravlja vojno proti Jugoslaviji. V načrtu je napad na Dalmacijo, ki jo hoče Italija anektirati. Priprave za to se vrše popolnoma javno, jugoslovensko poslanstvo v Rimu o tem redno obvešča Beograd. Skenjena je vojaška konvencija med Mussolinijem in Madžarsko. Po tej konvenciji se Madžarska obvezuje, da na severni meji postavi proti Jugoslaviji osem divizij. Iz italijanskih tovarnih municije so odposlane velike količine na Madžarsko. Fašistovski krogi v Rimu z nestrpnostjo pričakujejo obiska voditelja madžarskih fašistov Friedricha.

— Zagreb, 16. dec. (Izv.) Listi javljajo iz Budimpešte, da vodi madžarski vojni minister zaupljiva pogajanja z zastopniki opozicije. Madžarski legitimisti zahtevajo integriteto dežel krone Sv. Stefana. Vojni minister vodi evidenco o vseh pojavih na severni meji naše države in razmotriva načrt o koncentraciji madžarske vojske.

Poizvedbe.

— Zgubil se je 15. t. m. popoldne od jubilejnega mostu do Šentpeterske vojašnice zlat prstan. Pošten najditelj ga naj odda pri slugi Jerneju Tomcu v Šentpeterski vojašnici (vrata 52).

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSIEMSEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Poslano.

»Zvesti narodnim načelom«. Pod tem naslovom me napada današnji jutranji list, ker sem sonodpisal klic po združitvi vseh zasebnih nameščencev, brez razlike politične barve, povodom volitev onih mož, ki bodo zastopali koristi zasebnih nameščencev pri pokojniškem zavodu.

Tu ne gre ne za delžne predsednike, ne za odgovorne urednike, tudi ne za »Narodovce«, »Jutrovce« itd., ampak edino za denar zasebnih nameščencev pri pokojniškem zavodu. Je torej stanovsko združenje. Vlačiti politiko in liste v to zadevo, je jako nerakusno. Mene napadajte kolikor hočete, »Slovenski Narod« pa pustite v miru.

Ljubljana, 16. decembra 1922.

Kopitar.

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem ter na veliko pri

Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

„Ah! te bolečine“

Malo Fellerjevega pravca
Elzafluida in proč se bolečine.

Drgnjenja s Fellerjevim Elzafluidom so prava dobrodelnost! Umirajoče s Fellerjevim Elzafluidom ječa mišice in živci! Deluje anti-septično in osvetojuče. Prične nadoh in naredi neobčutno proti mrzlemu zraku! Za oči in ušesa! Zobe in glavo! Za vrat in ude! Za celo telo izvrstno hipo sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje.

En poskus zadostuje, da tudi vi rečete:

To je najboljšo
kar sem kdaj okušal!

V vseh detičnih poslovnih zahtevah samo pravi Elzafluid od lekarnarja Feller. Pri naravnih naravnih stane s pakovanjem in poštnino če se pošlje danar naprej ali po povzetju:

3 dozirne ali 1 specialna steklenica	24 dinarjev
12 dozirnih ali 4 specialne steklenice	84
24 dozirnih ali 8 specialnih steklenic	146
36 dozirnih ali 12 specialnih steklenic	208

KOT PRIMO: Elza-fluid za per kurja očesa 2 dinarja in 3 dinarjev; Elza-metolni črtniki 4 dinarjev; Elza-Svedska tinktura za želodec 10 dinarjev; Elza-zagorski prsi in katelini sok 9 din; Elza-ribje olje 20 dinarjev; Elza-voda za usta 12 dinarjev; Elza-kolonska voda 15 dinarjev; Elza-Sumski miris za sobo 15 dinarjev; Glycerin 4 dinarjev in 15 din.; Lysoz, Lysoform 12 dinarjev; Kineški čaj od 1 dinarja dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 dinarjev; Elza-mrčeni plašek 7 din.; strup za podgane in miši 7 dinarjev. Za prmo se pakovanje in poštnina posoj račun.

Na te cene se računava še 5% doplatka. Adresirati na natančno: **EVGEN V. FELLER**, lekarnar, **STUBICA DONJA**, Elzatr. 238. Hrvatsko.

Na prodaj

je trinaestopetna hiša z dvoriščem v sredini mesta Ljubljane. Pojasnila daje hišni upravitelj Leon Lewicki, Gorupova ulica 4. 11006

Trgovci, tovarnarji!

Trgovski zastopnik sprejema vsestranska zastopstva, sprejema vse vrste blago v komisijo. Posreduje vse vrste trg. kup. olje. Ponudbe pod „Zastopnik“, pošiljo lažeče Lesce, Slovenija. 11040

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izvežbani (tudi z dežele) dobijo za stalno proti kavčiji razno konfekcijsko delo na dom. Vpraša se v Ljubljani, Emonska cesta 8-1 v pisarni. 10991

Inserirajte v Slov. Narodu!

Ceno se proda

železna blagajna št. 6. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11052

Proda se

dobro ohranjen damski plašč, še nenošena zimska jopa in dve lepi svileni plesni toaleti, dalje moška zimska suknja in zimska obleka. Kje, pove upravnistvo „Slovenskega Naroda“. 11046

Kontoristinja

veča slovenske in nemške stenografije se v Ljubljani sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe pod „Stenografinja 11063“ na upravo Slov. Narod.

ISČEM STALNEGA ZOBOTEHNIKA

od januarja naprej, popolnoma samostojnega, prvovrstnega in postenega. — Plača po dogovoru. Ponudbe pod **STAJERSKA/11047** na upravnistvo „Slov. Naroda“.

Družba „Ilirija“ Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Teki 220
Prodaja bukovih drv
na dčela in drobn, žaganje drv, dostava na dom. 10144

Lepa soba

se odda boljšemu gospodu. Ponudbe na: **SREDINA MESTA** 88/10066 na upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

Abadie

cigaretni papir in stročnice z nove banderole monopolne uprave se dobi zopet pri glavni zalogi **A. Lampret**, Ljubljana, Krekov trg 10. Istom se dobi tudi konceptni in ovojni (Pack) papir.

Veliko plačilo

dobi oni, kdor mi preskrbi stanovanje s kuhinjo in eno sobo v pritličju ali I. nadst. za takoj ali pa do 1. jan. 1923. Najemna postranska stvar. Najbolje v novi ali stari hiši. Ponudbe pod „Stanovanje 11051“ na upr. Sl. Nar. 11051

Zahvala.

Presrečna hvala vsem, ki ste našega prerano umrlega, nenadomestljivega in ljubljene soproga in očeta

Alojzija Kinka

spremlili na zadnji poti, mu darovali cverja in vencev kakor tudi za genljivo petje. Posebna hvala vsem onim, ki so nam na katerikoli način lajšali bol in konečno vsem, kateri so nam skozi cel čas izkazovali iskreno sočutje.

Ljubljana, dne 15. novembra 1922.

Žalnožna soproga in otroci.

Potrtega srca javljamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oče in stari oče, gospod

Anton Goričar

po dolgem bolehanju, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v visoki starosti 81 let, dne 14. decembra ob 11. uri dopoldan mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v soboto, dne 16. decembra ob pol 11. uri dopoldne iz hiše žalosti v Mozirju na farno pokopališče k Sv. Stefanu.

Sv. maše se bodo brale v farni cerkvi v Mozirju. Dragemu pokojniku bodi ohranjen časten spomin.

Mozirje, dne 14. decembra 1912.

Žalnožni ostali.

Gornjesavinjska posejilnica v Mozirju sporoča tužno vest, da je nje ustanovnik in dolgoletni načelnik, gospod

Anton Goričar

poštar v pokoju

v četrtek dne 14. decembra predpoldne po dolgi mučni bolezni v starosti 82 let umrl.

Pogreb blagega pokojnika se vrši v soboto dne 16. decembra ob 11. uri predpoldne.

Zaslusnemu možu blag spomin!

V MOZIRJU, dne 14. decembra 1922.

Načelnstvo.

Josip Pleško

LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 2
tvornica pločevinastih izdelkov.

Prevzema v izdelavo vsakovrstne skatitve iz pločevine, kakor za kremo, sidol, barvo, ter tablice za trgovce in zavarovalnice. Solidna postrežba! Konkurenčne cene! Sprejemo se agiti provizijski zastopniki.

Išče se takoj

meštrina saba z elektr. lučjo. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „Mlad gospod 10066“.

Pozor, trgovci!

Za sestavo bilano, ureditev trgovskih knjig in računov ter druga podobna dela se priporoča perfektni knjigovodja-bilantnik. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod „Bilantnik 9652“ na upravo Slov. Naroda. 9652

Stavbenik

s konceptno in dolgoletno prakso išče družabnika iste stoke s kapitalom v vrhu ustavitve gradbenega podjetja. Ponudbe naj se pošljejo na Evgen Čeligo, graditelj, Zagreb, Prilaz 12. 10272

Klavirje

angličke in popravlja soline in tobo ter gre tudi na deželo. Ljubljana, Trška c. 45

Olivno olje

garantirano čisto brez vsake primeši pošilja proti plačilu po pošti ali železnici v pločevinastih posodah Adam Pestic, Zelenika (Boka Kotorska). 9848

DVOKOLESA

mali motorji, otroški vozički, šivalni stroji in pnevmatika najceneje.

„**TRIBUNA**“ Ljubljana
Karlovska cesta 4

Kupijo se

z dokazom legitimacije stara tudi pokvarjena dvokolesa, motorji, pisalni in šivalni stroji. P. Batelj, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 10567

Divjačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina z divjačino in perotino, Čakovec, Medjimurje. Brojzovi naslov Vajda Čakovec. Interurb. tel. 59.

20.000 K

tistemu, kateri mi preskrbi stanovanje obstoječe iz 1 ali 2 sob in kuhinje, ako mogoče v mestu. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „Tajnost 20.000-11064“ do 20. t. m.

Zaloga pohištva

izdelava vseh vrst blazin, žimnic, peresnic, divanov, otoman in vsa spadajoča tapetniška dela po najugodnejših cenah. V zalogi imam tudi morsko travo. Peter Kobal, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Kranj. 10784

Stavbno in portalno mizarstvo – JOSIP ŠENICA,

LJUBLJANA, Dunajska cesta, Za Bežigradom št. 6
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 10918

Tovorni avto

Flot, Italijanski, 3 tonski, s polnogumastimi obroči, v dobrem stanju, napredaj. Jugo-Avto, d. o. z., Ljubljana. 10921

Prava turška električno pražena in mlela

kava

zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z zlato kolajno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri trvdki **Jovo R. Jovanović**, Tuzla (Bosna). Raspošiljamo v poštnih zavitkih od 5 kg naprej po povzetju. 3048

* Od 18. decembra do 24. decembra *

M BARTL

Ljubljana, Zidovska ul. 5

Modna trgovina in parfumerija

Po vsej Sloveniji

Lepa božična darila!

Preklie.

Podpisana preklieujem vse žaljive besede, ki sem jih izrekla proti gđe. **Franji Gorjup**, šivilji iz Viča 71. **Franja Marinko**, šivilja. 11006

Ceno na prodaj

nov, temnomoder modern damski plašč, bela otroška postelja, velika kuhinja za punčke (igrača). **GLEDALIŠKA ULICA ŠT. 4**, III. nadstropje.

Otroška postelja,

še nerabljena, se zelo ceno proda.

Naslov pove uprava „Slov. Naroda“. 10985

Magistra farmacije

z enoletno prakso, išče konditijo, event. sustentacijo v Ljubljani ali drugod. — Nastop po dogovoru. Naslov pove upravnistvo „Slov. Naroda“. 11033

Gradbeno podjetje

ing. Dukić & drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Lovski blagor!

Od 16. t. m. naprej je v moji restavraciji otvorenja na novo opremljena „**Lovska soba**“, ki je izvršena po načrtih in lastnih umetniških slikah našega domačega umetnika in poznanega lovca g. P. Žmitka, na razpolago vsem lovcom, ki žele uživati i v mestu gozdno-lovsko razpoloženje.

PETER KOŠAK
restavracija, Krekov trg 11

Kranjska hranilnica v Ljubljani

obrestuje od 1. januarja 1923 vse vloge po čistih

5%

Rentni in invalidski davek plačuje hranilnica sama za vlagatelje.

KRANJSKA HRANILNICA
Knaflova ulica 9.

Za božične praznike

priporočamo najkvalitetnejše kvalitete ruma

Cognac - Rum, Citron - Rum, Orange - Rum

Kupujemo

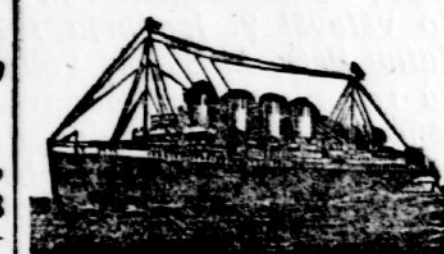
rabljene prazne steklenice za konjak vsake velikosti po najvišjih cenah.

„**A L K O**“ veletrgovina žganja družba z o. z. Ljubljana, (Kolizej).

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija.

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VOZNE LISTKE in tozadevna pojasnila za to prago daje

Ivan Kraker, zastopnik
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41. 3800

Najbolja vina

je letos pridelala na Kranjskem gospa Jegličeva na Trški gori pri Krškem — in sicer tri vrste: belo, rdečo in črno. Sedaj se toči črna. Belo in rdečo se mora še malo vležati, predno pride na mizo. — Na pipi je sedaj lanskoi Pfeiferjevo vino — znani najboljši lanskoi pridelek na Dolenjskem. — V zalogi so tudi znana maverlenska vina Petričeva iz Tušnega dola pri Črnomlju in Nečičeva plešivčica kaplja. — Vse te specialitete so na pokušjo v znani

Kajfeževi gostilni

v Sentflorjanski ulici št. 4

Vsak producent lahko tam tudi proda po najugodnejših cenah svoja — seveda samo zrna — vina.

Pri kajfežu se kolje vsak drugi dan doma. Cenj. obširnost se vabi na dobre klobase in domača vina.

Kaj beliš si glavo!

kaj bi kupil svojim dragim za Božič
in novo leto, prazna skrb, pojdi k:

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA, Sv. Petra
nasip št. 7.

Tam dobiš vse, kar je koristnega za dom in obrt. Prijublene in a vod zahtevane šivalne stroje „Gründig“ v veliki izbiri za domačo in obrtno rabo. Vse potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje, galanterijsko, modno in toaletno blago, po zmerai ceni na veliko in malo.

Akademik (jurist)

reven, želi primerne službe, da se mu omogoči obstoj v Ljubljani. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda.« 11127

Njiva in travnik

SE VZAME V NAJEM.
Ponudbe pod »NJIVA/11129« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Prodajo se

po ugodni ceni 3 zvezki »Goldene Leier« in 3 zvezki »Sang und Klang«. Povprašati v »NOVI ZALOŽBIL.« 11058

AUTO

najnovejša vrsta, z dvema sedežema, skoraj nov, se prodaja za 43.000 Din. Dopise pod »AUTO/10947« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Prevoznik, Vegova ul. 12,

PREVZEMA STALNE, KAKOR TUDI DRUGE VOZNEJE
— PO NIZKIH CENAH. — 11132

Otročja vrtnarica

(STAREJŠA)
se išče k trem otrokom v starosti od dveh in pol do pet in pol let. Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11041

PRODA SE

večja množina železnih obrobov po ugodni ceni.
Polzve se v tovarni
MILARNE IN SVEČARNE d. d. NA GLINCAH. 11042

Takoj se oddasta v najem

v novi vili v bližini gledališča 2 meblirani sobi z velikim balkonom in kopalnico. Cena 50.000 Din za prvo leto. Eventualno 3 sobe, kuhinja ter soproba poselske sobe.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11098

Prijatelj vrtnarstva

se vabijo k pristopu v društvo
»VRTNARSKA ŠOLA«. 11035

Proda se

jonski pralni aparat, 2 štedilniški garnituri, vinska preča (50 cm premera), navoj za vozove (vinta), 200 metrov tračnic za polsko železnico, 2 koluta na vozova (Rollwagen), 2 Boschova magnetna in bakrena kopalna peč.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11099

Vsako soboto in nedeljo

se dobijo
domače krvave in mesene klobase
v gostilni ŠTEPIC, SPODNJA ŠIŠKA. 10809

PRODAJALKA,

izveščana v manufakturni in špecerijski stroki, s štiriletno prakso, večja slovenskega in nemškega jezika, išče službe v večji trgovini. Gre tudi na deželo. Vstop takoj. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »M. O./11128«.

Kontoristinja,

ki je večja slovenske in event. tudi nemške stenografije ter strojepranja, se sprejme proti dobri plači. Reflektantinja, ki bi zamogla nastopiti službo takoj, imajo prednost.
Ponudbe pod »KONTORISTINJA LUBLJANA/11130« na upravo »Slov. Naroda.«

KUPIJO SE DOBRO OHRANJENE

steklenice
OD KOLINSKE VODE, PARFU, MOV ITD.
J. C. KOTAR, drogerija, 11134 WOLFOVA ULICA 3.

Stalna prodajna razstava

umetnin pri
K. TILL, Kongresni trg

Za Božič izjemoma nizke

cene! — 11133

Trgovskega vajenca,

14 let starega, z najmanj dobro dovršeno ljudsko šolo in pisarniškega praktikanta, absolventa trgovske šole, stenografa, sprejme
L. FURSAGER, RADOVLJICA. 11053

Dr. Ing. Miroslav Rasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik
Ljubljana, Gradsko št. 13.

Stavbno podjetje in tehniška pisarna za beton-ske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne visoke stavbe.
zvršitev. — Projektiranje.

Knjigovez in kartonaž

ISČE SLUŽBE ZA TAKOJ. Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11106

Trgovskega sotrudnika,

boljša moč, večš popolnoma špecerijske stroke en gros in en detail, sprejme večja tvežja v Sarajevu. Ponudbe pod »SARAJEVO/11074« na upravo »Slov. Naroda.«

Za Božič!

Proda se: 75 cm dolga, krasna ladja, Mocca service, krasna garnitura (žlica in vilice za solato).
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11073

Sprejmeta se takoj

trgovski pomočnik manufakturne stroke, dober detailist in blagajničarka. Pismene ponudbe na Anončni zavod »Apolo«, Ljubljana, Stari trg 19/II. 11071

Mehlovano sobo

s separatnim vhodom v sredini mesta išče s 1. januarjem bančni uradnik.
Ponudbe pod »SOBA 1000/11105« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Išče se služkinja

K dveletni deklici za Sombor. Biti mora Slovenka in večja nemškega jezika. Vsa oskrba v hiši. — Plača dobra. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda.« 11104

Stenografinja,

večja slovenske in nemške stenografije in strojepranja z daljšo prakso, želi službe. Ponudbe pod »Izvrjena/11110« na upravo »Slov. Naroda.«

Prodasta se

DVA NOVA PLASČA (eden podložen s kožuho).
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11136

200.000 kron

posodim takoj proti primernim obrestim in zanesljivemu jamstvu. Pismene ponudbe pod »200.000 kron/11076« na upravo »Slov. Naroda.«

Ribe za praznike!

Trgovka Ivana Florjančič, Vodnikov trg, Ljubljana, ima na razpolago od 19. decembra nadalje vsako množino ščuk in karpov najboljša kvalitete. 11070

Ženitbena ponudba.

Zaradi pomanjkanja časa želi znanja boljša šivilja z nekaj premoženjem samo s solidnim gospodom v starosti od 30 do 40 let. Vdovci niso izključeni. Resne ponudbe se pošli pod »BO. DOČNOST 145/11072« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Prodajam

radi rodbinskih razmer
TRINADSTROPNO HISO, skoraj novo, v bližini kolodvora v Ljubljani za 280.000 Din proti gotovini. — Pismene ponudbe pod »TRINADSTROPNA/11069« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Takojšnje stanovanje

Zaradi odpotovanja prodam novo enonadstropno hišo z vrtom v sredini mesta. Kupec modernost stanovanja s štirimi sobami takoj na razpolago. Ponudbe pod »HITRA KUPCIJA« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5. 11077

LOVCI POZOR!

Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah: KOŽE LISIC, KUN, DIHURJEV, JAZBEČARJEV, VIDER IN DIVJIH ZAJCEV.
Franc Šmalc, Ljubljana, MARIJIN TRG 1, 11109

Na prodaj

nekaj dobro ohranjenih nemških zabavnih knjig. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda.« 11075

Korespondentinja

za srbsčino se išče za nekaj ur na teden. Plača po dogovoru. Dopisi na upravo »Slov. Naroda« pod »Št. 111 S/11114«.

Perje in puh

C. J. Hamann, Ljubljana. 11135

Kupim

300 m² lepih bukovih hlodov
Naslov pri upravi »Slov. Naroda« 11086

SOBA

se odda šivilji, katera ima svojo obrt. Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11060

Sprejme se prodajalka

PRI TVRDKI
M. Rosenberg, Ljutomer.

Absolvent eksp. akademije

išče službe. Zmožen slovenščine, nemščine, francoščine, deloma hrvaščine, italijanščine. Ponudbe pod »Takoj ali pozneje 10817« na upravo »Slovenskega Naroda.« 10817

Absolventinja univerze

v Franciji daje privatni pouk iz francoščine otrokom, kakor tudi odraslim. Govori nemško. Ponudbe pod »M. B./11107« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Prodajam

dva dobro ohranjena moderna ženska plašča zelo poceni.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11078

Vijolino,

celo, staro, s pokrovom in stojalom za note se prodaja.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11079

Kupim takoj

rabljeno, a dobro ohranjeno železno blagajno srednje velikosti. Reflektiram samo na znamki »Wertheim« in »Wiese«. — Plačilo takoj pri odjemu. Ponudbe do 25. t. m. pošto ležeče Ljubljana pod »Wertheim«. 11089

KAMENOLOM

2 orala, za industrijo cementa in gradbenega kamnja, blizu kolodvora, se prodaja.
Pojasnila daje pisarna dr. Flego. Kočevje. 11083

Preda se

velika dobro ohranjena miza za jedilno sobo z dvema vložkoma, dve konsoli, stroj za čiščenje preprog (amerikanski sistem), vojaški plašč in več knjig strojno-tehniške stroke.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda.« 11082

Redka prilika!

Ceno se prodaja salonska garnitura, salonsko ogledalo 3 m visoko fino brušeno, lestenec s 3 ramami za elektriko, na lina otomana, dekorativni divan, 2 taradavni gobelinski sliki in različno. Ogleda se lahko od 2. do 4. pop. Naslov pri upravi »Slov. Naroda.« 11126

Proda se srednja množina la sadnja

mošta

Ponudbe z navedbo cene je poslati na drž. upraviteljstvo veleposredstva Windischgrätz, Planina pri Rakeku. 11123

Knjigovodja in bilancist

z večletno prakso želi premeniti mesto. Govori slov., nem., hrv. in srbsko. Ponudbe pod »Več jezikov 11120« na upr. »Slov. Naroda.« 11120

Ria de Lamiér

Emil Pirh

zaročena

Bukarest

Metlika

V decembru 1922

Zamenjam

veliko berdo (bas) za malo.
Polzve se pri Ignac Kovačeviču, brivcu, Spodnja Šiška 160. 11068

Spalnica in kuhinja,

kompletna, skoro nova, zajamčeno čista, se radi selitve ceno prodaja.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11125

Akademik (tehnik)

išče instrukcij iz realnih predmetov.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11121

Mesečna soba

za takoj se odda državnemu uradniku.
Polzve se v trgovini Weiss, Zidovska steza. 11110

zanesljiva prodajalka

katera je dobro izveščana v delu katesni in špecerijski trgovini. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »DELIKATESA/11116«.

Knjigovedja,

absolvent trgovske akademije z večletno prakso išče odgovarjajočega mesta. Gre tudi na deželo, ali mesto v provinci.
Ponudbe pod »DOBRA MOC/11124« na upravo »Slov. Naroda.«

Dobra naložba kapitala!

Sivnikov lom (Tonschieferbruch), pripraven za vsako industrijo, v obrat se z inventarjem vred prodaja, event. pristop kot kompanjon s 500.000 K.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda.« 11100

GODBENIK

na klavir in violino, išče posla večernih urah v kaki restavraciji.
Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »GODBENIK/11118« ISČE SE

Ženitna ponudba.

Vdovec v najboljših letih, večji ne sestnik na deželi, bi se rad poročil s samico na deželi, bi se rad poročil s ker bi v tem slučaju svoje poslaste prodal. Biti mora krepka, prijazna in se v dobrih letih. Tajnost zadržana. Pismene ponudbe pod »POSESTNI CA/11102« na upravo »Slov. Naroda.«

Preda se takoj

radi preselitve leno posestvo, obstoječe iz velikega sadnega vrta, niv, travnikov, našnikov in gozda v skupni površini 7 ha, 6 a in 7 m². Hiša je prenovljena, gospodarsko polje pa v dobrem stanju v lepem kraju na Gorenjskem. — Cena 650.000 kron.
Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »DOBRA ZEMLJA/11095«.

Za prevažanje tovorov z avtomobili

no zmernih cenah se priporoča Jugo-Avto, d. o. z., Ljubljana. Telefon štev. 236. 1099

moški navadni čevlji po K 500.-, ženski visoki čevlji po K 450.- in 160.-.

Razni luksuzni čevlji po lastni ceni.
H. KENDA, LJUBLJANA, Mestni trg št. 17. 11056

Novo pohištvo

iz trdega in mehkega lesa se ceno prodaja.
Polzve se v Kolodvorski ulici št. 33. 11091

Nova dograjena hiša

z nad 400 m² vrta v Spodnji Šiški, na prodaj. — Istotam se prodaja dobro ohranjen klavir — Naslov pove uprava »Slov. Naroda.« 11092

Javna dražba

se vrši dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne. Prodajalo se bo posestvo Franceta Sluge, Dragomer št. 14, p. Brezovice.
Poblaščenec dražbe: Franc Vogel, Dragomer št. 27.

Ženitna ponudba.

Mladenec, star 27 let, pek, v posesti mobilije, inventarja in sredstev za začetek pekarnice, želi znanja v svrhu ženitve z gospodino ali mlado vdovo primerne starosti, ki bi posedovala pekarno ali primerne prostore za to obrt. Le resne ponudbe pod »SREDSTVA/11094« na upravo »Slovenskega Naroda.«

Zamenjam stanovanje

in sicer 2 sobi, predsoba, kuhinja z električno razsvetljavo, v sredini mesta, s stanovanjem z najmanj 3 sobami in pritliklinami v mestu. Odkodnina tudi visoka (po dogovoru). — Ravnotako plačam do 30.000 K vsakomur, kateri mi neskribi — najsiho v stari ali novi hiši — ugodno stanovanje. — Toradevne ponudbe naj se vpošljejo na upravo »Slov. Naroda« pod »NAGRADA/11039«.

Doktor juris trgovsko popolnoma naobražen s prakso želi vstopiti kot vodilna ali zaupna oseba v večje

industrijsko ali trgovsko podjetje

v Ljubljani. Vstop lahko takoj. Ponudbe pod »Stan 20.000-11101« na upravo »Slov. Naroda.«

Kupio bih večjo količino

pogača od lanenog i bundevinog semena
Molim ponudu sa uzorkom uz oznaku cene i količine
D. D. za lekoviće bilje, Veliki Bečkerek, Banat. 11085

Inženir

z 10 letno prakso in velikimi skušnjami v stavbi motorjev, strojev, vodnih naprav, elektrotehniški, kovino in železolijski stroki želi svojo sedanjo službo premeniti. Je tudi pripravljen vstopiti v večjim kapitalom v dobro idočo tehnično podjetje. Ponudbe pod »Slovan 11104« na upravo »Slov. Naroda.« 11103

Prosto stanovanje, trgov. lokali, skladišča itd.

takoj na razpolago kupcu velike skoraj nove stavbe. Hiša se nahaja ca. 500 korakov od ljubljanske električne cestne železnice. Potrebni kapital samo 250.000 Din. Ponudbe pod »Selitev 10934« na upravo »Slovenskega Naroda.« 10934

Išče se

kapitalist

ki bi bil pripravljen vložiti večji znesek v obliki posojila ali kot družabnik v vpeljano kemično tvornico v svrhu večje kapacitete. Obrestovanje in garancija dobra. Ponudbe pod »Kapital« na anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Ugodna prilika!

Ker sem preobložen s posli osobito radi nameravan gradbe večje elektrarne prodam prav dobro vpeljano podružnico (trgovine z me anim blagom) na Bledu, v Goričah (z 2 hišama) in v Senčurju. Reflektanti naj stavijo pismene ali ustmene ponudbe naravnost na moj naslov

EDVARD DOLENO,

Imetnik tvrde Franc Doleno, Kranj.

Činovniška Banka v Beogradu potrebuje za novo zavzračno družbo

DIREKTORJA - ORGANIZATORJA in dva stazrejša uradnika.

Kandidati naj upošljejo svoje olerie najpozneje do 31. decembra t. l. navedeni banki, Kralja Milana br. 62.

Brez konkurence

Na drobno! Na debelo!

„Prva kranjska vrvana Ivan N. Adamič“

Centrala: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. Telefon 411. Interni bin. Podružnice: Maribor, Vetrinjska ulica št. 20 in Gosposka ulica št. 3. Kamnik, Šalna št. 4.

je bila odlikovana na Pokrajinski razstavi v Mariboru za njene izdelke z »zlato kolajno« in diplomom kar dokazuje da so njeni vrvarski izdelki prvovrstni in radi tega brez konkurence. 11087

GENERALNA POPRAVILA AVTOMOBILOV.

Predelevanje in izdelovanje novih karoserij, lakiranje in poliranje. Prodaja specialitet:

Steyr avtomobili, angleški B. S. A. motorji in bicikli, francoske Michelin pnevmatike, ameriški Vacuum olje, mast, bencin in gariranje avtomobilov. Strokovno solidno delo in zmerna cena.

Jugo-Avto d. z. o. z., Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Božična in novoletna darila!

Plavice in Alaska-lisice, otroške garniture in ovratnike, ima vedno v zalogi po najnižji ceni

O. SEMKO, krznar
LJUBLJANA, Križevniška ulica 7.

MARASKINO MORPURGO

Čašica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!

Priporočamo!

COGNAC DALMATIA MEDICINAL in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe. PRVA ODLIKOVANA DALMATINSKA PARNA DESTILACIJA

V. MORPURGO, SPLIT

Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova 9.

Praktična darila za Božič!

Fino

perilo za dame in gospode, žepne rute, namizne garniture, kompletne opreme za noveste, do bite najceneje pri trdki

HED. ŠARC, ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 5

Največji davki

kateri plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega, večkrat še sitnosti. Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom trdke H. Suttner, (metnik Henri Maire), Ljubljana št. 3. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znanke „IKO“ iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapeljive, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapeljive, uhane, namizno orodje, krasna in bimska darila ter vse drugo zlatino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete kakor: škarije, nože, brivice, lasestrižne in brivke stroje, stekloreze, doze za tobak, svečice in smotke, nažigale in denarnice kupite dobro in ceno pri trdki:

H. SUTTNER, (metnik Henri Maire), Ljubljana št. 3.

Ustanovljeno

1
8
6

C. J. H.

galoše, hlače, sviter, čepice, gamaše, brišče, rokavice, modrički, steznike, dokolenke, nahrbtniki, žepne robce, nočne srajce, perje in puh, snežne čevlje, vezene robce, vezeno perilo, svilnate robce, povojni gamaše, kopalne plašče, dameke jopice, jutrarnje čepice, volnene jopice, volnene čepice, otročje obleke, ovratnike, manšete, gumbe za manšete, batistasto perilo, flanelaste srajce, naramnice, podveze, predpasniki za dame, športne potrebšćine, volnene trikot - hlače, volnene trikot - hlače, otročje Tetra - perilo, moške športne čepice, kuhinjski predpasniki, volnene in svilene šale, cele opreme za noverojence

Preprijete se o cenah v mojih izložbah!

C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8

Velika izbira otroških vozčkov, dvokoles in šolskih stolov posmi. **F. RATJEL, LJUBLJANA, STARI TRG 28** Sprejeto za v polni opremljenosti z opremo in posluževanjem otroških vozčkov. „TRIMURA“ Tovarna dvokoles in otroških vozčkov Ljubljana, Barrova cesta 4 — Zvonarska ulica 1.

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.

Kravec, stavek, galanterijski in okrasni klepar, instalacija vodovodov. Izdelovanje posod iz pločevine za firne, barve, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (šketice) za konzerve.

Velika zaloga klobukov in slaničnikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stoba pošta Domžale. Prevzemajo se tudi stari klobuki in slaničniki v popravilo pri Kovčeviči i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5. Sprejemanje v sredo. Zaloga v Celju Gosposka ul. 4.

ADRIA

Cacao
surfine

Za Božič!

Velika izbira različnih bombonov, kokosov, čokolado, obeskov za božično drevo od najpriprostejših do najfinjših vrst.

Na novo došlo specialiteto „ORION“ pri trdki

JOSIP VITEK, trgovina s handli, LJUBLJANA, Krekov trg 8 (zraven Mestnega doma.) Samo na debelo!

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini trdka

J. GOREC, Gosposvetska cesta 14

SALAMA

proje vrste
sveže blago
povsem zrela

**dobiva se
povsod**

I. hrv. tvernnica
salama, sušenega
mesa in masti
M. Gavrilović
sinovi, d. d.
Petrijna.

Krznar
Bonačev
Beležni (ted.)
koledar
je izšel.

CENA 15 DRE.

Naroča se v tovarni
I. BONAČ, sin,
LJUBLJANA, Čopova 16

Razno perilo

sa dame, gospode in dečje

priporoča trdka

A. & E. Skaberné Ljubljana Mestni trg 10

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg št. 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov in solničnikov
ter sprejemalnih palic.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

G. F. Jurásek
uglaševalec glasovirjev
v Ljubljani
Wellova 12.

zvršujem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev specialno strokovno, točno in ceno.

Prva jugoslov. barvarija,
krznarstvo in strofarnica
P. Semko, Ljubljana, Gilince 230
je otvorila delavnico in prodajalno v
Križevniški ul. 7.

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
IVAN BRICELJ, Dunajske o. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 1001

Jetika!

Dr. Pečnik ordinira za jetične izven
orka in petka vsak dan v St. Jurju ob
južni železnici pri Celju. Citajte nje-
gove 3 knjige o jetiki! 7927

Trgovina z železnino

„pri Zlati lopati“
Eriavec & Turk
(proji Hammerschmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
nasproti križevniški cerkvi.
Zaloga cementa in harbida.

Znižane cene

pri
A. Sinkovic ml. E. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

„Pri nizki ceni“

Ignac Žargi
Ljubljana, Sv. Petra cesta 3.

Priporoča veliko zalogo raznega perila posebna zimskih potrebšćin jopice, srajc, hlače, rokavice, nogavice, otročje volnene obleke, kapice itd. po znižanih cenah, posebno priporočljivo za božična in novoletna darila.

10 letna pismonožna garancija!
Najboljše

PFAFF šivalne stroje

za rodbino in obrt po ugodnih cenah in obrokih

priporoča trdka
IGN. VOK,
LJUBLJANA, Sodna ul. 7, podružnica Novomesto. 10485

POZOR! Najceneje nudi svojo bogato iz-
biro klobukov in čepic vseh vrst

Modni salon

Stuchly-Maške
Ljubljana,
— Zidovska ulica 3. —

Žalno
klobuki
vedno v
zalogi.

K 3.900

Crepe de Chine obleke v vseh
barvah.

Plašči, volnene in svilene ob-
leke, bluze.

Po natančnem naročilu se pošlje
tudi po pošti.

Znižane cene!

P. MAGDIČ, LJUBLJANA
nasproti glavne pošte.

Največja zaloga vsakovrstnih
oblek za gospode, dame
in otroke

ŠELENBURGOVA ULICA 3
NA VOGALU KNAPLOVE ULICE

GRIČAR & MEJAČ
LJUBLJANA

Božična in novoletna darila.

Vsakovrstne preproge v
raznih velikostih, kakor
tudi na metro. Bogata iz-
bira zastorov, barvnatih
in belih. — Posteljne pe-
rilne, rjuhe brez živa,
gradi za zimnice in bla-
zine, nankings za pernice,
flanelaste in volnene
odeje, dalje šivane odeje
iz klate, kretona, volne
in svile. — Različni bel
in barvnati namizni prtji,
kakor tudi garniture za
6 in 12 oseb, platnene in
frešir brisače itd.

Različno sukneno, volne-
no in svilenno blago za
damske obleke v zelo bo-
gati izbiri dalje perilne
blage za bluze, predpas-
nike in domače obleke. —
Orne in modne suknje v
najnovejših vzorcih za
salonske, promenadne in
športne obleke, površ-
nike, pelerine in zimsko
suknje. — Vsakovrstni šil-
foni, batisti in cefirji za
spodnje perilo, in sicer
od najcenejše do najfi-
nejše vrste. — Svileni in
volneni šalji, ogrinjalke,
roboji itd.

Perilo za dame in gospo-
de, izdelano iz najfi-
nejšega šifona, batista in
cefirja. Otroško perilo za
dečke, deklice in dojenč-
ke. Predpasniki iz kro-
tona in klate, bluze iz
svile in etamina. Največ-
ja izbira flanelastih volne-
nih in svilnenih nogavic,
dokolenic in gamaš. Pa-
tentne nogavice vseh ve-
likosti, vsakovrstne triko-
ve in glosse rokavice za da-
me in gospode, ovratniki
in kravate. Razne majice,
sviterji, športne perile
itd.

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Srbohrvaščina na naših šolah.

Šolska oblast je takoj po prevratu uvedla v slovenske srednje šole pouk v srbohrvaščini, kar je pač vsak razsoden človek odobral. Glede jezika naših bratov odstran Sotle smo bili preje ne le vsled razmer, temveč — priznati — odkrito — tudi vsled lastne indolence precej zaostali. Spominjam se n. pr. dobro, da sem, pisec teh vrst, grajal v »Slov. Nar.« prizadete faktoje, ker nis uveli v novoustanovljeno višjo dešliko šolo v Ljubljani pouka v srbohrvaščini — brez uspeha! Seveda, takratne razmere pri nas! Saj sem kot absolvent ljubljanskega učiteljskega leta 1891 dobil zrelotnostno izpisevalo izključno z nemščim besedilom in l. 1918 sem kot osivel šolski voditelj dobil od istega zavoda v roke ravno tako izpisevalo z datumom l. 1918. Omenjam pa, da sem v razdobju 1891—1918 v raznih listih grajal našo tozadevno bojzljivost — brez uspeha! — Uvedba pouka v srbohrvaščini v naše šole je torej davno potrebna stvar, a glede, recimo, tempa pri tem moram v interesu prizadetih spraviti v javnost poseben slučaj.

Na naša učiteljska je bila l. 1919. uvedena srbohrvaščina z eno tedensko uro, seveda le z namenom (začasnim seveda) priučitja jezika za navadno rabo; za priučitje jezika v taki meri, da bi bili gojenci učiteljske pozneje kot učitelji sposobni učiti ta jezik kot predmet, za kar pač obseg ena tedenska ura pouka pač ne zadostuje. In to je šolska oblast tudi spoznala ter začelom šolskega leta 1921—22 raztegnila pouk na dvetedenski uri ter obenem določila, da je ta jezik tudi predmet zrelotnostnega izpita. Izvršitev te odredbe pa je imela neprimeren tempo in padla je žrtev.

Kdor pozna ustroj učiteljske, ve, da se na teh zavodih uče jeziki v treh obsegih: 1. kot učni jezik šole, na kateri bo gojenec pozneje deloval kot učitelj; 2. kot učni predmet šol, za katere vzgaja učiteljske učitelje, in 3. kot kulturni jezik. Do prevrata je bilo stanje glede tega na učiteljskih, kjer so študirali Slovenci, različno po kraju in dobi. V starejši dobi, posebno okoli let 1880 do 1890 in še čez je v Ljubljani in Mariboru ter v še večji meri v Celovcu veljal nazor, da naredi redoma vsak gojenec zrelotnostni izpit za slovenske in nemške ljudske šole. Kdor je dobil izpisevalo samo za slovenske šole, je bil smatran za manjvrednega. Na Primorskem je bilo narodno diferenciranje — zaradi Lahov seveda — bolj izrazito, tam so bili učitelji z več nego enim učnim jezikom izjeme; razume se, da so bili to le Slovenci ter tu in tam kak Hrvat; Lahov pa v tej mnogojeziki družbi učiteljev ni bilo. Z rastočo narodno zavestjo so se pa tudi ti nazori izpremenili. In sicer na Kranjskem in Štajerskem — Koroska je ostala l nadalje tužna — nam v korist, na Primorskem pa toliko v škodo, da so uvedli tudi na tamošnja učiteljska, posebno v Gorico, možnost, polagati tudi izpit za nemške ljudske šole; v zvezi z nemščim političnim kurzom ob Adriji. Prišli moram po moji sodbi za nas značilno, a nikakor častno dejstvo, da se posledic teh razmer še danes nismo otresli. Se danes se med učiteljskim naraščajem smatra za neko pravvrstnost, napraviti razen slovenskega tudi še nemški zrelotnostni izpit. Jaz smatram to za neumesten poklon in nepotrebno žrtev prejšnjemu sistemu. S tem naš naraščaj učitelstva indirektno priznava in odobrava še nadaljnji obstoj nemških šol v Jugoslaviji. Toliko g'ede učnega jezika, to je jezika, v katerem se vrši na normalno urejeni osnovni šoli ves pouk. Glede jezika kot učni predmet, to je jezika, ki se na kakš šoli uči le samo na sebi kot predmet, srno se prej pač ravnali po razmerah. V Ljubljani in Mariboru ter Celovcu je veljal za učitelja slovenskih šol kot tak nemški, za Nemce pa slovenski jezik; v

zadnjih letih v Ljubljani menda le prvi slučaj, kajti tam učeči se Kočevariji so imeli itak oba jezika kot učni jezik. Na Primorskem so Slovenci polagali navadno izpit v tem oziru iz laščine in hrvaščine, v zadnjih letih tudi iz nemščine; obratnih slučajev je bilo malo ali nič. — Kot kulturni jezik se je gojila na ženskih učiteljskih še francoščina in na Primorskem glede onih, ki so imeli le en sam učni jezik, bodisi slovenski, hrvaški ali laški, še nemščina.

Kako naj bodo te razmere urejene na učiteljskih v Sloveniji sedaj v svobodni jugoslovnski državi? Mislim, da odgovor na to vprašanje ni težak. V Sloveniji imamo ter bomo po ustavi imeli le šole z narodnim učnim jezikom, in ker kompaktnega tujega naseljevanja nimamo, more biti tu narodni jezik le slovenščina; tudi Kočevje glede tega ne more delati izjeme, o drugih »nemških« krajih ni govora. Torej čemu potem slovenskemu učitelju izpit iz učnega jezika nemških šol? Ali bi se dobil na dalmatinskih učiteljskih gojenec, ki bi smatral kot plus v kvalifikaciji narodnega učitelja, če bi se pridobil izpit (naglašam: izpit, ne znanje) iz laškega učnega jezika? Dvomim! Za lokalne potrebe, posebno ob severni meji, popolnoma zadostuje izpit iz nemščine kot učnega predmeta. Kdor pa niti na to ne reflektira, ta se lahko uči nemščine le kot kakkega drugega kulturnega jezika. Laščina in madžarščina niti kot učna predmeta za slovenskega učitelja ne prihajata v poštev. Glede kulturne vrednosti teh jezikov pride sicer lahko v poštev laščina, a ravno v pedagoškem oziru nima tolike važnosti, da bi se moglo govoriti o njeni splošni gojitvi; posamnik pa že dobi priliko, če ima potrebo znanja.

Drugeče je s srbohrvaščino. Razvoj razmer sam kaže, da mora vsak naš nabrazenec jezik naših bratov onkraj Sotle in Drine razumeti; zamudili smo že v prejšnjih generacijah v tem oziru dovolj; nič manj pa ne bratje Hrvatje in Srbi; drugače bi ne bilo mogoče, da sem naletel pred 15 leti, išoč v hrvaškem atlasu pravih krajevni imen, na obliko »Vettersko jezero«. (Sicer smo mi ravno tak; drugače bi ne bilo zašlo v najnovejšo čitanko osnovne šole zemljepisno ime »Crez« za hrvaški »Cres«). Vpraša se pa samo, kako to dosežemo. Tu pripada naravno učitelstvu osnovnih šol prva naloga, zato pa je treba to učitelstvo tega jezika tudi v zadostni meri priučiti. To pa se ne da doseči v enem letu. In zdaj prihajamo do slučaja, ki je povod teh vrstic. Na nekem slovenskem učiteljsku so koncem minolega šolskega leta pri zrelotnostnem izpitu reprobirali neko gojenko iz srbohrvaščine, in ker tudi pri ponavljalnem izpitu ni pokazala dovolj znanja, ni dobila izpisevala zrelotnosti. Edina rešitev bi bila ponavljanje četrtega tečaja, a kakor v otežitev neugodnega konca so se rodbinske razmere dotične izpitne kandidatnje v takem oziru izpremenile, da na ponavljanje študijskega leta niti misliti ne more. Spričo veljavnih odredb in slučajnih lastnih razmer torej ta bivša gojenka učiteljska ne more doseči svojega cilja navzle temu, da je, razen iz srbohrvaščine, dobila iz vseh predmetov učiteljskega pri zrelotnostnem izpitu povolne oziroma pozitivne ređe. Slučaj morda ni edin, ali vsaj v prihodnjih dveh, treh letih ne ostane edin.

Ali je mogoče to zabraniti? Da. Ali kako? S primerno izvršitvijo odredbe, ki je uvrstila srbohrvaščino med obvezne predmete učiteljske v Sloveniji. Odredba naj stopi brezopogovno v veljavo s koncem šolskega leta 1924—25. to je, ko pridejo do mature oni gojenci, ki so skozi vsa štiri leta šolanja na učiteljsku bili deležni pouka v srbohrvaščini po dve uri na teden. Le tako je mogoče učiteljskemu naraščaju zagotoviti primerno znanje srbohrvaščine, in le ob takih uredbah je mogoče, gojenec četrtega letnika učitelstva uvesti tudi v

prakso poučevanja srbohrvaščine na osnovnih šolah. Dokler učiteljski kandidat sam ne zna dovolj kakega učnega predmeta, toliko časa ga tudi ne more učiti v osnovni šoli; za jezikovni pouk velja to še v večji meri, ker pravilen govor učitelja je najboljše metodično sredstvo pri jezikovnem pouku.

Nastaja vprašanje, kako stvar urediti za prehodno dobo do konca šolskega leta 1924—25. Velja naj, da mora sicer vsak gojenec pri zrelotnostnem izpitu dokazati določeno mero znanja srbohrvaščine; pravico pa poučevati srbohrvaščino na osnovni šoli, dobi le oni, ki dokaže to sposobnost; kdor te zmožnosti ne dokaže, zna pa sicer več ali manj srbohrvaščine (razlikujem tu med znanjem jezika in zmožnostjo učiti ga na osnovni šoli), ta dobi sicer izpisevalo zrelotnosti (seveda upoštevaje drugo znanje), ne more pa do doseženega izpita učne usposobljenosti (čez 2 leti) poučevati srbohrvaščine na osnovnih šolah. Od jeseni 1923—24 pa velja srbohrvaščina kot obvezen predmet izpitov učne usposobljenosti za osnovne šole, in sicer kot učni predmet. O tem, ali se naj uveljavi za absolvente učiteljske v Sloveniji srbohrvaščina tudi kot učni jezik, to je, more li dobiti tak absolvent izpisevalo, da more poučevati tudi na šolah s srbohrvaškim učnim jezikom, sodim, da je zdaj prezgodaj govoriti v splošnem. Za dosego takih ciljev je vsekakor treba na učiteljsku razen dvehmesečnega pouka na teden v jeziku samem še drugih uredb. Obvladati kak jezik v obsegu učnega jezika osnovne šole je sposobnost govoriti o vseh predmetih — od verouka do telovadbe in ženskih ročnih del — osnovne šole v tem jeziku. To pa je precej obširno znanje, ki se more doseči le s smotreno urejenim študijem. — Ivan Vrščaj.

Kemalistična Turčija.

Korak za korakom stopa angorska vlada po precizno načrtani poti in njeno stališče v mednarodni politiki je postalo že tako solidno, da vprašanje nove Turčije s faktično prestolico v Angori ni več problematično, marveč definitivno rešeno. Pač pa postaja problematično drugo vprašanje in sicer bo li antanta v stanju zavzeti napram kemalistični Turčiji dovolj odločno stališče in zadržati njene pretirane zahteve v gotovih mejah tako, da bo, kot pravi pregovor, volk sit in koza cela. Prepustimo rešitev tega vprašanja evropskim diplomatom in dogodkom prihodnjih dni in oglejmo si takozvano vlado, ki je danes gospodar položaja v Turčiji in merodajni faktor, s katerim računajo vse evropske velesile.

Takoj ko je bila sklicana angorska narodna skupščina je bila sprejeta nova konstitucija, ki je v bistvu podrla celo orodje sultanove Turčije. Ta konstitucija obstoja iz 23 členov, od katerih prihaja za mednarodne odnošaje v poštev le prvih 14, ki obsegajo sedanjo uredbo turške države. Ostalih devet členov se nanaša na specijelna vprašanja notranje politike. Tekst teh za nas važnih 14 členov konstitucije se glasi:

Člen I. Neomejena suverenost pripada narodu. Vršitev te suverenosti temelji na neposrednem izražanju narodne volje.

Člen II. Izvrševalna kator tudi ustavodajna vlada je združena v veliki narodni skupščini Turčije, ki v resnici predstavlja narod.

Člen III. V Turčiji vlada velika narodna skupščina, njena vlada se imenuje vlada velike narodne skupščine.

Člen IV. Velika narodna skupščina obstoja iz članov izbranih po državljanih posamnih okrajih (vilajetih).

Člen V. Člani velike narodne skupščine se volijo za dobo dveh let. Doba njihovega delovanja traja torej dve leti. Člani so lahko izvoljeni tudi ponovno. Volitve so veljavne tako dolgo, dokler se ne zbere nova skupščina. V slu-

čaju, da bi bile volitve nemogoče, se sme sezija stare skupščine podaljšati samo za eno leto. Slehrni član velike narodne skupščine ne predstavlja samo svojega vilajeta, marveč je obenem tudi zastopnik celega naroda.

Člen VI. Redna sezija velike narodne skupščine se začneja l. novembra brez posebnega sklica.

Člen VII. Osnovna vprašanja kakor n. pr. zakonodajna, izprememba ali razveljavljanje zakonov, sklepanje dogovorov in mirovni pogođb, vpoklic na zaščito države itd. spadajo v kompetenco velike narodne skupščine. Zakonodajna mora temeljiti na pravniški podlagi, pripradeni potrebam naroda, njegovim običajem in pravom. Pravice in dolžnosti sveta polnomočnih narodnih ministrov določa posebna ustava.

Člen VIII. Velika narodna skupščina upravlja svoje vladne departemente s pomočjo polnomočnih ministrov, izvoljenih od skupščine in sporazumno z metodami, ki jih dočoa posebna ustava. Velika narodna skupščina daje polnomočnim ministrom instrukcije v eksekutivnih vprašanjih in v slučaju potrebe zamene ministrov.

Člen IX. Predsednik, izbran na plenarni seji velike narodne skupščine, je predsednik skupščine za celo medvolilno dobo. V tem pogledu je on polnomočen podpisovati in ratificirati odredbe polnomočnih ministrov v imenu skupščine.

Člen X. V geografičnem in ekonomičnem pogledu je Turčija razdeljena na vilajete, vilajeti na kaze in kaze na nahije.

Člen XI. V lokalnih zadevah je vilajet avtonomna enota. Izvzemši zunajpolitična vprašanja, vojaške zadeve, mednarodne gospodarske stike in medvilajetne odnošaje, razpolagajo uprave vilajetov s svojo administracijo na temelju ustave, ki jo dočoa velika narodna skupščina. V delokrog te administracije spadajo šolske zadeve, delavska vprašanja, javna dela in socialna skrb.

Člen XII. Uprave vilajetov obstoja iz članov izbranih po državljanih dotičnih vilajetov. Doba izvrševanja službenih dolžnosti teh uprav traja dve leti.

Člen XIII. Uprava vilajeta voli iz svoje srede predsednika in administrativni odbor. Administrativni odbor obstoja iz šefov administrativnih oddelkov. Eksekutivna vlada v vilajetu je v rokah tega odbora, ki uraduje brez prestanka.

Člen XIV. Vali (neke vrste vladni komisar) zastopa veliko narodno skupščino v svojem vilajetu. On je dodeljen po vladi velike narodne skupščine in njegova dolžnost je vodstvo skupnih narodnih zadev v dotičnem vilajetu. Vali posređuje v administraciji vilajeta v slučaju konflikta med narodnimi in lokalnimi zadevami.

Kot vidimo, ta konstitucija ne omeja nikjer vloge sultana, ki nima več mesta v mednarodni politiki in je ostal samo še papež mohamedancev. Temelj, na katerem počiva konstitucija angorske vlade je nacjonalizem, ki je izražen v besedah: tam kjer žive Turki, je tudi turška država. Namen velike narodne skupščine je priboriti turški državi mesto med ostalimi državami kot enakopravni med enakopravnimi. Ona niti ne pomišlja o kakršnikoli kapitulaciji. To, kar se godi v današnji Turčiji je le ustvarjanje programa, ki so ga iztaknili m'adoturki že pred vojno in začeli izvajati med vojno. Kakšen bo konec tega m'adoturškega nacjonalnega gibanja še ni znano, vendar pa izgleda, da bo antanta prisiljena ugrizniti v kisl jabolko in pod pritiskom narodne samozvesti in spošnega političnega položaja popustiti in dovoliti angorski vladi marsikaj, česar bi ne bila nikoli dovolila sultanovi Turčiji.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

ga zapisn'karja. Kolika izguba! Najduhovitejše misli, najglobokomnejši dovpti, ugovori, dokazi se porazgube v kratkem času v gostilniškem dimu, ker je ni rke, ki bi jih s par strokovnimi potezami ohranila našim znanjem, kakor v polni meri zaslužio. Pri tem nedostatku, ki je naravnost kričeč, se naj upošteva še to, da bi čestokrat dva nasprotnika rada še drugi dan ugotovila dejanski stan večerjane imenitne pravde, da se stvar razjasni še z drugih vid'kov, vendar to jima je povsem nemogoče, ker »zanesljivih« prič navedno ni. Naše geslo torej bodi: »Več stenografi je v več stenografih v času tako važnih političnih debat v javnosti naših krčem in krčmic!«

Če so tudi vsi neobvezni predmeti v naših šolah ukinjeni, stenografija nam je nujna potreba, če hočemo razčistiti razne zavozlane pojme politične in vsake druge ničvredne kakovosti in nature. In sedaj, ljubi in potrpežljivi čitatelj tega podl'stka, kar v sredo ljudi in njihovih debat!

Ljubljanske ceste in njihova ureditev v letošnjem letu.

Za tlakovanje ljubljanskih cest, popravilo ljubljanskih hodnikov in ureditev novih cest je sklenil občinski svet po prevratu pod županom dr. Iv. Tavčarjem na'etje posojila 20 milijonov kron. Ta postavka je bila potrebna. Če bo pa ta svota zadostovala za ureditev tudi novih cest, ki bodo napeljana vsled novih zgradb v tako nastalih novih ulicah, pa je veliko vprašanje, ker požro velike svote delavci, na drugi strani pa material. Seveda za enkrat ne bodo vse tlakovane, ali potreben je temelj — kamenje in gramoz pa pesek, ko začne svoj posel cestni parni valjar!

× × ×
S tlakovanjem cest v mestu se je pričelo na račun 20 milijonskega posojila prav za prav že lanske leto. Pričelo se je s tlakovanjem Sv. Petra ceste in letos nadaljevalo odn. končalo. Ta cesta je zdaj tlakovana do križišča Škofje ulice. Tej je sledila Wolfova ulica, Prešernova ulica, Marjini trg, francišanski most, Poljanske ceste neznan del. Kopitarjeva ulica in slednjič Kongresni trg od Kazine do Gradišča. — Med tlakovanjem cest se je izvrševala poprava hodnikov z asfaltom. Popravili so se do zdaj: Asfaltni tlak v Šteuburgovi ulici, Hodnik pred realno, na Resljevi cesti, lev ob Dunajski cesti in Gosposvetski cesti, v Stritarjevi ulici, deloma v Slomškovi ulici, poprava kamenitega hodnika pred Škofijo ni imena vredna. — tako da se je do projektnega izvršil le mal del.

S tlakovanjem se bo nadaljevalo prihodnje leto in sicer pride na vrsto: Stari trg, Mestni trg, Pred Škofijo, Poljanska cesta, Dalmatinova ulica, Metelkova ulica, Vidovdanska, Gosposvetska cesta in Gradišče Rimska cesta, Gosposka ulica, Trg Tabor, Škofja ulica. Razen cest so radikalno popravili odn. na novo tlakovali s ploščami ali asfaltom hodniki po Starem trgu, Pred Škofijo, na Krekovem trgu, na Sv. Petra in Poljanski cesti, desni hodnik na Resljevi cesti, v Dalmatinovi ulici na Mikošičevi cesti v Gosposki ulici, v Florjanski ulici, na Karlovski cesti Dunajski cesti, Rimski cesti, Hlišerjevi ulici. Pripomniti je, da si imajo hodnike pred novimi hišami (od l. 1895. dalje) hišni posestniki sami napraviti. Za tlakovanje par cest je kameniti material že napeljan. Delo se bo pričelo takoj marca meseca.

Na novo urejenih, nasutih in s cestnim valjarjem utrjenih cest je bilo od jeseni 1921 do letošnje zime 13 cest v mestu. Da je z uredbo cest ozko v zvezi tudi olepšava mesta, ni potreba še posebej povdarjati.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za: Jugoslav. akad. društvo Triglav na Dunaju: G. Josip Zidar daruje 60 D. v spomin pokojnega medicina Ivana Trdina.

Uboje železničarsko rodbino: darujejo gg.: Neimenovana 10 D, Princ, viši revident i. z., 25 D, Neimenovana 100 D in Vođe iz Glinice št. 267 nekaj drs, po katere je priti z vozičkom, Skupaj 135 D.

— Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca novembra 1922 l. sledeče prispevke i. s.:

I. Podružnice. Ptuj, m. 1412.50 Din; Ptuj, z. 1250 Din; Zalec z. 93.50 Din; Št. Vid-Grobelno 179 Din; Kostanjevica 152.50 Din; Hrastnik m. 50 Din; Trbovlje z. 152.25 Din; Trbovlje m. 860 Din; Cerkljanska 377.75 Din; Slovenjgradec z. 736.50 Din; Velike Lašče 1008.50 Din; Ribnica na Pohorju 3.40 Din; Gornji grad m. 650 Din; Novomesto z. 1000 Din; Krško m. 25.50 Din; Ljubljana: šentjakobsko-trnovska m. 65 Din; šentpeterska z. 4428 Din; šentpeterska m. 50 Din; skupaj 15.196.39 Din.

II. Nabiralniki: m. podružnica Ptuj 70. 60 Din.; dr. Juro Hrašovec, Celje 10 Din.; gost. pri Kantu, Selo, 40.10 Din.; podruž. Ribnica na Pohorju 31 Din.; gost. Medved Dolsko 4.75 Din.; gost. pri Mostičku, Rožna dolina 40.75 Din.; in pet ital. lir.; Skupaj 197.20 Din.

III. Obrambni sklad: Zertal Anton, Lj. zika, Tonček in Mimica, Ljubljana 40 Din.; Josipina Blumauer, Ljubljana 50 Din. Skupaj 90 Dn.

IV. Razni darovi: Neimenovan, Ljubljana 23.75 Din.; V. Zablacan, Sv. Trojica 3 Din.; Ljudska šola v Cerkljah pri Kranju proslava Kumanove bitke 50 Din.; dr. P. Roš Laško, iz kaz. poravnave V. — D. 125 Din.; dr. Fran Windischer, Ljubljana pokroviteljina 50 Din.; Jelka Windischerjeva Ljubljana pokrovitelj, 50 Din.; M. Mariniček, Šoštanj od koncerta 140 Din.; Slovenski Narod, Ljubljana 475 Din.; Hermina Vučina, Ljubljana 2 Din. Skupaj 918.75 Din. Vsoja vseh prejemkov 16.402.34 Din.

Izprehodi po Ljubljani.

I.

Ljubljancanje smo izredno družabna bitja. Dokaz za to, ki je neovrgljiv, so naše neštevilne krčme. Zgodovina naše bele Ljubljane je v pretežni meri zgodovina naših vinočev, gostilnic, restavracij in — hotelov. »Sveta vojska« in njeno slavno načelnništvo naj mi oprosti besede, ki se glase kakor propaganda, čeprav to ne marajo biti, vendar resnica je to-le: Ljubljana — to so v veliki, veliki meri njene oštarije in vse materialno in duševno in napol duševno in prav nič duševno »naprezanje«, ki je z njimi v najožji zvezi. Prosim! Koliko utrčkov duševnega življenja, koliko predstav, misli, slutenj, čustev, prvoj. nad, koliko ugodij in neugodij, koliko docela ponižnih in do vrha upornih naklepov in načrtov se je porodilo, se poraja dnevno in se ho porajalo in porodilo v okviru naših toll

ljubljenih in toli osovraženi ljubljanskih gostilniških prostorov!

Ogromna galerija pravih pravicah, pristnih in nepristnih psihških doživljajev, kakor bi rekel naš filozof dr. Weber, ima svoje skromno realno ozadje in okrožje, v kolikor ta naš realni ljubljanski svet sploh liva ali eksistira ali eksistuje, med štirimi ali včasih celo med tremi steni, ki jih ponizne ljubljanske krčmice v predmestju ali pa celo v osredju našega belega Ljubljana — grada.

In to duševno življenje, vsi ti pestri, prstni in neprstni doživljaji se odvijajo v okolju nrežega gostilniškega življenja z veliko večjo intenzivnostjo in živahnost veliko večja, ker njih potek in razvoj ni kakor psihški doživljaj navadne mere in sile, temveč se vse stopnjuje pod vplivom našega trtnega soka, toli preklinjanega in toli oboževanega, da pravoverni kristjan na vse zadnje res ne

ve, kje je vera, kje nevera, kje resnica, kje neresnica.

Ljubi mi someščani! Samo en večer za časa zadnjih naših volitev bi vas rad spremljal od krčme do krčme, da bi videli, da bi slišali in da bi spoznavali naša središča in žarišča kulturnega, političnega, socialnega in umetniško - gospodarskega življenja. Tukaj se pojavljajo naši glavni »borci«, če tudi ne naši prvobortitelji, ker ti kajpada ostajajo v ozadju, kakor se spodobi njihovega ugledu: »glavni borci« pa pri svojih omizjih brez ozira na levo ali na desno brezobzirno razvijajo vsak svoj program, vne-majo se ostre debate v najlepši ljubljanski slovensčini, ki ti sam Cankar ni bil popolnoma kos. Histrilo se npr. o glavni načelih vsega našega življenja tostran in onostran troha in krešejo se prieti ob misli, da jim navaden smrtnik komaj, komaj sledi.

Eden redostatek se mora pa javno priliti. Pri teh načelnih debatah ni nikdar stenografa in niti ne navadne-

In medias res! (Tako so govorili naši gimnazijski profesorji, ki jih nismo skoro nič poslušali.) Gospod urednik! Slučajno sem kos stenografu. In pred našimi občinskimi volitvami, med njimi in tudi v času, ko so bile že končane in dovršene, sem si zapisal in zabeležil marsikatero kritico, ki je vredna, da se ohrani tudi našim potomcem! Prijatelj in sovražnik, somišljenik in nasprotnik, poštenjak in špekulant, mislec in gmotnež, značaj in šepitlak — vsi so pisali, govorili, vpili, kričali, zmerjali in psovali, da se je vse kadilo in prasišlo. Stari naši pisci so pisali in v svet dajali lepe zbirke svojih in drugih primernih izrekov, kritice, dovptov, sodb, s katerimi so žigosali, v živo zadevali, ostro onarčevali in obsojali, smešili in povlečevali, grozili in objajali. Bili so to čisto izraziti stavki s polnovredno vsebino. Naši časi nam ne nudijo več toliko duševnih tiserov v vsakdanji človeški borbi. Nekaj srednjega blaga pa imamo!

NEVESTE!

Zaloga pohištva - lastna tapetniška delavnica
Od navadne do najfinejšje opreme. — Cene dnevno.
BRATA SEVER, Ljubljana, Gosposvetska c. 13 (Kolizej)

Akcijonarsko društvo za saobračajne in železniške potrebe

Ljubljana, Karlovska cesta 30/1 Subotica, Sarajevo
Fračnice za normalne in poljske železnice, za opekarne, gozdne industrije in druge vrste industrije.
Transportni vozovi za les, zemljo, prevoz in prekučni vozički.
Dobavilnice in okretalnice.
Lokomotive za normalne in poljske železnice.
Oklesanje za poljske železnice.
Vse promptno iz skladišča po najnižjih cenah.

„SINTA“

splošna industrijska in trgovska družba z o. z.
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 15
Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje
„Styria“ kavine milničke
Vile, jeklene, s 4 rogji, 12" dolge
Kladiva za gramoz (Schotterschlägel)
Čoke za peče, v zabojih po 50 kg
Solčnice, znamke „Staedler“
„Puch“ kolesa.

Cene zelo ugodne!

OSRAM NITRA

Razsvetljava z
Osram Nitro žarnico,
katere porabi najmanj
toka, je neprekosljiva

Objava.

Mestna hranilnica ljubljanska naznanja, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere od 1. januarja dalje obrestuje po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu, ki jih obrestuje proti odpovedi tudi višje. Kakor za vloge na hranilne knjižice, jamči tudi za vloge v tekočem računu mesto Ljubljana z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog
320 milijonov kron

Mestna hranilnica ljubljanska
Prešernova ulica št. 3

Prodaja se

no zelo nizki cen! dobro ohranjen avto
Naslov: Vrbovčeva ulica 11
pritično desno. 10938

PRODAJALKA

izvešana v manufakturni in specializirani
stroji želi mesta v mestu ali na deželi.
Naslov pove upr. Slov. Nar. 11034

Godalni orkester

Iske kapelnika. Ponudbe pod „Orkester“
— 10937 na upravo Sl. Nar. 10937

Redka prilika!

Prodaja gramofon, Original Engel s
43 ploščami (Caruso, Slezak I. dr.) En
otroški stol (Klappstuhl). Sodna ulica
št. 1. II. 11048

Delovodja

Kovinske stroje, posna vse stroje za
obdelovanje kovine in pločevine, izde-
lovalec orodja, želi prenesti službo.
Dopise se prosi pod „DELOVODJA“
na upravo „Slov. Narod“. 10885

Ključavničarski pomočnik

Iske dela v mestu ali na deželi. Nastop
lahko „akoj“. Ponudbe pod „Ključavničar“
11055 na upr. Sl. Nar. 11055

Prodaja se

skoraj nov, visok otroški voziček po
zelo nizki cen! Polzeva se Stan o V a-
zov trg 4, priti. desno, 4. vrata. 11030

Deklica z dežele

poštena, želi stopiti kot učenka v spe-
cializirano trgovino, najraje tuji na de-
želo. Donosi pod „Deklica 11038“ na
upravo Slov. Naroda. 11138

Kajigovodja in korespondent

z akademsko izobrazbo kot samostojna
moč iske primerne mes-a pri lesem
ali industrijskem podjetju. Ponudbe pod
„Zanesljiv 10994“ na upravo Slovensk.
Naroda. 10994

Kupim vilo

ali eno-anovalniško hišo v Ljubljani.
Ponudbe: Ljubljana, glavna pošta, po-
štni predal 135. — Prodaja trgovsko
hišo v Ljubljani na Starem trgu. Brez
posredovalca. Vprašati na isti naslov.

Prodaja hišo

z vrhom na zelo prijaznem kraju, pred
12 leti nova, lepa, 3 sobe, od glavne
ceste 80 m akov, s senčnim vodom.
poleg koncesija z vinom čez ulico, 5
minut do ko dvor. Cena 125.000. Na-
slov pove uprava Slov. Nar. 10912

2 prodajalki za kruh

se takoj sprejmeta. Ena samostojna, ka-
tera se upa sama voditi prodajalno proti
komisi in na najprimernejši uici v Ljub-
ljani. Druga v glav. i prodajal, katere
je večja štiti kruh za odjemalce. Na-
slov pove uprava Sl. Nar. 11049

Pozor, ženini in neveste!

Radi pomankanja prostora se takoj po
ugodni cen! prodaja popolnoma nova,
levo izdelana masivna hrastova spal-
nica. Ogleda se lahko vsak dan od
8.—12 in 1.—17. Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 10820

Iščem kompanjona

podjetnega, s osebnim sodelovanjem s
kapitalom od 10 do 200 tisoč kron, za
povečanje, na prometnem kraju Gornj-
ke se obstoječe trgovine z deželnimi
pridelki na deželo in mešanim blagom
na drobno. Ponudbe na upravo Slov.
Naroda pod šifro „Večji promet 11010“.

Porabljeni

MODELI

za izdelovanje vsakovrstnih ce-
mentnih izdelkov, strešne, zidne
opeke in za kanalizacijo s e
i s e j o. Ponudbe z nazna-
nilom velikosti in cene vsakega
modela posebej na
IVAN MIRKOVIC,
postrestance, Trbovlje.

Večje posestvo

v lepem kraju Stajerske iske o-re-
sega uradnika večkega slovenske in
nemške pisave, kot upravnika (tudi
kakega umirovljenega orožnika, nau-
ca), kateri se razume pri živinoreji,
ovinarstvu, mekarstvu, poljedelstvu pri
vseh gospodarskih stvoh in tudi pri
razpisovanju. Pogoj so treznost, zane-
sljivost poštenosti in mora biti sam-ki.
Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod
„Starejši uradnik 10863“.

Odda se v najem

večje strojno mizarstvo. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 11011

Prodaja se njiva

2 joha velika, meter Din. 10. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 10069

Soho iske

mehlovanje, separiranje, inteligenen as-
me. Ponudbe pod „Vpokojenec 10990“
na upravo Slov. Naroda. 1099

Prodaja novo opravo

palne sobe, solidno, moderno izdelano
vloženo, svetlo, poltrirano. Josip Bače,
mizar, Sp. Siska, Solka ul. 1. 10861

Stribnin

svež, despol. — Drogerija A.
Kane, Ljubljana, Zidovska ulica
št. 1. 10860

Prodaja se

okrog 17 oravov stoječega bukovega le-
sa in nekaj amrk leščke nedaleč od po-
saje. Pisane ponudbe pod „Uro ne
kupite 10771“ na upravo Slov. Naroda.

Neverjetno znižane cene

vsemu simkemu blagu v novi modni
trgovini. — B. Veselinović & Komp.,
Maribor, Gosposka 26. 10503

POSJILA proti 16 %

obresti in garanciji. Ponudbe pod „Ren-
tali 10942“ na upravo Slov. Naroda

Odda se

za pisarno primerna soba 5x5 v nen-
sredni bližini Blatne sive ceste, pritično
ležeča s posebnim vodom. Ponudbe
pod „Soba 10927“ na upravo Slovensk.
Naroda. 10927

Iščem

prvovrstno gostilniškarico kuharico. Pla-
ča dobra. Pisane ponudbe pod „Dobra
kuharica 11007“ na upravo Sl. Naroda.

Smrekove rante (štange)

6 m dolžine, 6 cm na tankem koncu
debele, kupi po jako dobri cen! Ivica
Tršan & Gorjanc, Kranj. 10888

Prodaja takoj

male posestvo v letovističnem trgu
Sevnica 19, z vrhovi in lepo njivo, radi
službe. Najboljše pove Marija Brati-
ša, Sevnica 38. 10947

KUHARICA

popolnoma večja v
vseh prikuhah in mo-
čnatih jedilih se pod
dobrimi pogoji za stal-
no sprejme. Reflektira
se na res verzirane
in starejše moči. Po-
nudbe s prepisi spričeval na naslov

CIRIL TRATNIK,
restavracija na državnem kolodvoru,
ZAGREB. 10918

Veletrgovina pšenice, koruze in deželnih
pridejkov

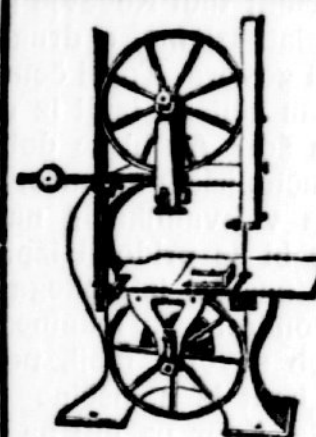
Mandi i Rosenzweig
NOVISAD, podružnica RUMA
Brzjavna adresa: „FRUKTUS“.

KAREL CIGLER

SP. SSKA, CELOVSKA CESTA ST. 72

PRODAJA

drv in premoga na drobno in debelo.

Polnojarmenik

(Vollgatter), Zagre naprave in stroje za obde-
lovanje lesa vsake vrste, najnovejše konstruk-
cije, dobavi takoj po najnižjih cenah z jugoslo-
vanskega skladišča

— WELKERWERKE, WIEN XIII. —

Breitenseerstrasse 56. 10506

Specialitete: Porodne eprame.

Opreme za novorojenčke.

Perilo za dame in otroke

prilpote in najfinejše kakovosti izdeluje najceneje
tvornica M. Aléšovec
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

Raznovrstno perilo vedno v zalogi.

Prilpno za božična darila.

POTNIKI V AMERIKO, POZOR!

UNITED-AMERICAN-LINES-INC

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

HAMBURG-SOUTHAMPTON in CHERBOURG v NEW YORK

Vozne listke ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

SIMON KMETEC,
zastopnik za Slovenijo,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26

Gornjeradgonska občinska opekarniška podjetja v Črešnjavcih in Borecih (preje last mesta Radgone) naznanja jo

da imajo pri svojem opekarskem podjetju v Borecih, postaja
Križevci pri Ljutomeru na prodaj še večjo zalogo zelo dobro in
trpežno izdelanih in ožganih raznih opekarskih izdelkov kakor:

Zarezo strešno opeko (Strangfalz)
bobrasto gladko strešno opeko
vse vrste žlebakov
izborno žgano ročno in strojno zidno opeko
luknjasto (zelo lahko) zidno opeko, pripravno za med- in
nadzidje
opeko za tlakovanje govejih hlevov (lasten patentirani izum)
drenažne cevi v vseh potrebnih dimenzijah, kakor tudi razne
strešne nastavke in okraske

vse po zmernih dnevnih cenah.

V našem opekarniškem podjetju v Borecih, katero je eno
izmed najmodernejših in najpopolnejših podjetij te vrste sploh v
Jugoslaviji, se izdeluje opeka tudi skozi celo zimsko sezono.

Pojasnila daje in sprejema za vsa naročila edino le

Centrata občinskih opekarniških podjetij v
Gornji Radgoni.

Tovarna gumbov — Slov. Bistrica.